

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28 — Cor.
Pe jumătate an 14 —
Pe 3 luni . . . 7 —
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40 — franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zrinyi N-rul 1/a

INSERTIUNILE

se primesc la administrație

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

Drama Europei și idealul Românilor

(Articol din afară. *)

Viena.

Victoriile splendide ale statelor balcanice prin cari a fost aproape de tot nimicita puterea armată a Turciei, au creat o situație atât de schimbată, încât cei mai dibaci bărbați de stat se sbat zădarnic căutând care drum ar fi cel mai corespunzător pentru o deslegare rezonabilă a chaosului actual.

E incontestabil că nu e ușoară orientarea, luând în considerare împrejurarea în general observată, că aproape în toate statele, afară de politica oficioasă există și o politică neoficioasă, de care asemenea trebuie să se țină seamă.

Nu este om de stat care să fie inițiat în toate secretele tuturor cabinetelor politice, și să aibă completa cunoștință despre toate, dar întâmplările ultimilor ani, cât și firea naturală a evenimentelor ne permite a constata că pe pământul vechei Europe se desfășoară o dramă, care după planul ascuns al necunoscuților urzitori ar avea să devină o mare tragedie rafinat contemplată.

E vorba de luptele *antantei triple* contra *alianței triple*, adică de înaintarea elementului slav, de „revanșa” Franței și de păstrarea dominațiunii maritime a Britaniei-mari: iată pe scurt cauzele și tendințele dramei europene care se desfășoară înaintea ochilor noștri cu o vioiciune palpabilă.

*) Publicând acest articol observăm că nu împărtășim în toate părerile autorului.

Red. „Românului”.

Actul prim ne-a arătat întărirea stăpânirii engleze în Egipt și ocuparea imperiului marocan prin Franța, limitarea sferelor de influență a Angliei și Rusiei în Persia, a Rusiei și Japoniei față de China, și în fine ocuparea Tripolitaniei prin Italia.

Blocul german privește (afară de neînsemnata demonstrație dela Agadir) cu toată liniștea decursul acestor evenimente pregătitoare.

Al doilea act, care acum se apropie spre sfârșit, ne-a arătat luptele groaznice decurse între statele balcanice și imperiul otoman, al căror rezultat, așa se vede, va corespunde așteptărilor nutrite de contemplatorii fiioasei drame.

Prin nimicirea Turciei s'a înlăturat un factor important din falanga blocului german, și care avea menirea să țină legate țările balcanice, cari acum își câștigă libertatea de acțiune și se pot valida în luptele actului III.

E lucru de toți recunoscut că rezultatul actului II era de tot altul, dacă Austro-Ungaria și România în momentul când uniunea balcanică a declarat război, ar fi mobilizat și ele 3 corpuri de armată, cu hotărârea firmă de a nimici aceste state confederate dacă nu se supun voinței lor. Credem că în cazul acesta se sfârșia aci drama și nu ajungeam la actul al treilea, ori dacă totus. atunci între împrejurări mult mai favorabile decât între împrejurările prezente.

Actul III care acum se pregătește, are să ne prezinte luptele Rusiei împreună cu statele balcanice contra Austro-Ungariei și României, iar după sfârșitul acestui război în favorul *antantei triple*, ar sosi momentul pentru actul IV, în care s'ar uni toate forțele dis-

ponibile ale Franței, Angliei, Rusiei, pentru înfringerea Germaniei (catastrofa).

În cele următoare ne vom ocupa cu posibilitățile actului III care ne interesează acum.

Se pune întrebarea: care sunt motivele grupării și scopurile statelor beligerante și care sunt forțele disponibile și sortile de izbândă ale acestora?

a) Politica urmărită de *Rusia* se bazează pe intențiunea expansiunii elementului slav prin întărirea statelor slave din Balcani, și ridicarea constantă a influenței popoarelor slave din monarhia Austro-Ungară, cu scopul evident de a reduce influența elementului german, respective elementelor neslave, și de a pregăti astfel *dominațiunea elementului slav în Europa*.

b) Explicarea cea mai simplă și naturală, pentru care merg statele balcanice, *Bulgaria, Serbia, Muntenegru* în curentul politicii rusești zace în identitatea rasei slave și a religiei ortodoxe. Cele mai multe avantagii câștigate de statele amintite în trecut, cât și pregătirea și încurajarea lor pentru luptele recente, toate le-au primit ei în cea mai mare parte din Rusia. În monarhia austro-ungară, unde ei au o mulțime de conaționali, ei văd pe asupritorul lor care stă în calea unirei lor pe bază națională în un stat, pe exploatatorul lor pe teren economic și comercial; și acuma, tot Austro-Ungaria îi oprește de a împărți între sine Albania și Macedonia aromânească.

Acestea sunt de fapt atât de puternice argumente pentru direcția politicii lor, încât este aproape neexplicabil cum se pot găsi bărbați politici atât de naivi, cari să dubiteze că statele slave din Balcani vor lupta și mai

Edmondo de Amicis.

O întâlnire.

Trad. de Jean Antohi.

Dragă...

Îți explic cauza ciudatului aspect sub care m'ai văzut zilele trecute, când ne întâlnirăm din fugă în stația A... Nu am să-ți istorisesc o aventură, sau dacă e aventură, e cu totul diferită de cele obișnuite și constă dintr'un mai curând sentiment decât dintr'un fapt. Îți amintești de *Soirée perdue* a lui Musset, de acea figură drăgălașă văzută la teatru și perdută din vedere la ieșire? Eu trebuie să-ți istorisesc ceva asemănător.

În dimineața zilei aceleia, plecând din T..., intrai din întâmplare, într'un vagon, unde nu era decât o doamnă singură, ce ședea în partea opusă intrării, cu fața îndreptată în afară. Simțindu-mă că intru, se întoarse, mă privi și-și reluă pozițiunea de mai înainte. Era o damă ca de vre-o 40 de ani, palidă, subțirică, puțin trecută la față, și îmbrăcată cu acea neglijență aristocratică ce arată mai degrabă obișnuința decât studiul eleganței. Trenul plecă fără ca vre-o altă persoană să mai intre în compartiment.

În vreme ce eu stam așteptând ca să se întoarcă, să o pot vedea mai bine, ea făcu un

cu mâna ca să-și așeze părul; gest care, din primul moment, îmi atrase atenția, și un moment după asta, gândindu-mă, îmi deșteptă o îndepărtată reminiscență și un sentiment de mare mirare. Aveam un baston în mână, îl lăsa să cadă; ea se întoarse — o văzui la față — inima îmi tresări. Nu mă înșelasem, era ea. Băgând de seamă că arătasem că o cunosc, din acel moment se întorcea din când în când să mă privească, ca și cum se aștepta ca eu să încep vorba; și așa putui să o văd bine și în fine să o recunosc.

O! Doamne! N'aș mai fi crezut vre-odată că o față omenească să se schimbe într'atâta și într'o vreme atât de scurtă. — E drept că n'o mai văzusem de 14 ani; dar în acea vreme — îmi aduc aminte — ea avea cel mult 20 de ani; era plină de viață, splendidă ca o floare; era una din cele mai frumoase dame din orașul G... unde locuiam și eu; și acuma, având puțin peste 30 ani, părea îmbătrânită nu cu 14 ci aproape cu 30 de ani. D'abia se recunoștea, nu atât dela trăsăturile feței, cât dela acea expresie a privirii sale dulce și tristă totodată, ce părea presentimentul unei vieți nenorocoase — și care o prindea atât de bine. Se făcuse palidă, avea câte o încrețitură pe frunte, câte un fir de păr alb pe la tâmpile, iar mâinile istovite și de culoarea cerei. Ce se întâmplase în viața ei? Nu știam și nici acum nu știu decât foarte puțin și confuz. Înainte de a împlini 18 ani rămase văduvă și doi ani după aceea se

remăritase. Și tocmai în acea vreme, când acela care fu apoi al doilea bărbat al ei, îi făcea curte, — eu am cunoscut-o — numai din vedere — și din depărtare. Am aflat apoi că acest al doilea bărbat al său, era un om desordonat și violent și că ea ducea o viață destul de tristă; dar nici pe departe nu mă gândeam că a putut suferi atâtea de a se schimba la față în acel mod. Acuma pe fața aceea se citea o istorie lungă de desamăgiri, de sacrificii, de torture. Pace, frumusețe, tinerețe, toate erau duse. Au fost 14 ani de distrugere. Nu-i mai rămăsese decât ceiace nu se poate pierde: grația și aceea demnitate liniștită și suavă a unei vieți oneste, a resemnării și obișnuinței sentimentelor gentile.

Trecută prima mirare și primul val de tristețe — părea că totul ar fi trebuit să se termine aci. Dar pentru mine era un motiv ce mă făcea să simt cu multă amărăciune schimbarea aceea a ei și îmi deștepta un sentiment de vie compătimire o gentilă soleditudine, ceva căruia nu-i pot găsi nume, dar care mă făcea să doresc să acoper cu sărutări acea biată mână istovită; o dorință... cum ași zice? ca un asasin să ne fi atacat și că apărându-o, să capăt o lovitură de pumnal — nu zic în piept, dar cel puțin la un braț sau la o mână, — numai să pot zice că am vărsat puțin sânge pentru dânsa. Nu-mi mai puteam lua ochii dela fața ei. Când îi întâlneam privirea, îmi venea pe buze numele ei. Îmi frecam mâinile, eram neliniștit; aveam

departe în intențiunile Rusiei și contra monarhiei austro-ungare.

c) *Grecia*, care nu e slavă, abia acum se vede apropiată de idealul ei de a ocupa toate teritoriile locuite de conaționalii săi, ba de-a acapara pe deasupra și teritoriile Aromânilor și Albanezilor: numai prin legăturile sale cu adversarii blocului german a putut ajunge atât de departe. Acum, saturată și satisfăcută prin împlinirea cu vârf a pretențiilor sale, nu e imposibil că Grecia va reveni iarăși la politica ce îi dictează rasa ei deosebită.

d) *Austro-Ungaria*, deși locuită de mai multe și numeroase popoare slave, e condusă de elementele neslave, german și maghiar, cari în politica lor sunt conduși de instinctul natural de apărare contra puternicului curent slav, atât în interiorul monarhiei, cât și în politica externă.

Devenind pășirea popoarelor slave din ce în ce mai agresivă, s'au convins Germanii și poate și unii dintre politicienii maghiari, că *singuri nu pot* duce la sfârșit bun, și au încercat a atrage toate statele neslave (adecă Turcia și România) în apele politice lor.

e) *Turcia* a recunoscut pericolul ce o amenință, dar încrezându-se prea mult în sprijinul statelor interesate de soarta ei, și-a neglijat pregătirile proprii de război, astfel că acum zace neputincioasă la picioarele învingătorilor, și soarta ei poate fi foarte crudă. „*Vae victis!*”

f) *România*. Cum am accentuat la diferite ocazii, România vecină cu două state mari cutropitoare, nu poate face altă politică externă decât ori în legătură cu Austro-Ungaria, ori în legătură cu Rusia, ori pe socoteala proprie „cu arma la picior”.

Mărturisim că, dacă nu ar fi legată deja politicește, ar fi mai recomandabil dacă România nu s'ar lega de nici una din puterile amintite, ci conștie de chemarea sa, s'ar pregăti sistematic pentru momentul decisiv, procurându-și abundant toate mijloacele necesare de luptă, organizându-și instruându-și armata la gradul de perfecțiune posibil. Căci numai în cazul acesta e posibilă executarea politicii „cu arma la picior”, svârlindu-și spada în cumpănă în momentul decizător.

După tendințele mai nainte schițate ale

Rusiei și Austro-Ungariei, nu e greu a motiva părerea că România are interese identice cu cele ale blocului german, și că deci ar fi mai natural să lupte umăr la umăr cu blocul german contra elementului slav.

Dar luptele popoarelor nu pot fi conduse numai de scopuri ideale îndepărtate, ci ele depind fatalmente poate chiar în grad mai mare dela câștigurile materiale imediate, și în privința aceasta *poporul român a devenit cam sceptic și neîncrezător*, el nu se mai îndestulește cu *promisiuni ulterioare*, ci voiește *dovezi pipăibile*.

Degeaba spui poporului român că e folositor să lupte alături cu monarhia austro-ungară, cât timp el vede că *Românii din Bucovina și deosebit cei din Ungaria sunt împiedecați în dezvoltarea lor culturală și materială*.

Nu putem crede că miniștrii României să nu-și fie dat seamă de acest sentiment puternic al poporului român și să se fi învoit la legături politice atât de însemnate cu monarhia austro-ungară, fără a fi primit *garanții absolute pentru o schimbare radicală a soartei conaționalilor lor din monarhia austro-ungară*.

Cu părere de rău trebuie să mărturisim că până acum nu observăm nici o schimbare în tratamentul mașter al regimelor austro-ungare, chiar nici acum în situația momentană extrem de periculoasă, când atât ministrul de externe contele Berchtold, cât și bărbații politici din ambele state și aproape toate organele de publicitate recunosc însemnătatea României în politica externă a monarhiei austro-ungare.

Ne temem deci că nu se vor considera în gradul dorit toate interesele românismului.

Promisiunile cu recâștigarea Basarabiei nu ne îndestulesc. Voim să se știe că întrebarea aceasta nu se poate rezolvi singur după interesele speciale ale României, ci numai așa, *dacă se va ține cont de interesele neamului românesc întreg, din toate țările*.

Suntem convinși că România mai ușor ar putea să renunțe la cutare teritorii bulgare, — afară de cele unde locuiesc Români — mai în masse, — decât la *asigurarea existenței naționale a Românilor din Macedonia, care la*

nici un caz nu e permis să ajungă sub stăpânire grecă, bulgară ori sârbă. Teritoriile locuite de Aromâni în număr de peste un milion de suflete au să formeze *simburele unei provincii autonome Macedonia* cu orașele capitale Salonic și Monastir, în care să-și afle, după modelul Elveției, scutul național și religios toate minoritățile de Turci, Albanezi, Greci, Bulgari, Sârbi.

Macedonia și Albania, ambele independente, ar contrabalansa nizuințele slavizatoare ale statelor slave din Balcani, deci ar restaura echilibrul.

Asemenea, dorim ca *Serbia* care își mărește extinderea cu suprafața locuită de Sârbi să cedeze României teritoriile din nordostul țării locuite de mai multe sute de mii de Români.

Interesele elementului românesc sunt în absolută armonie cu interesele monarhiei Habsburgice, și culminează în principiul, acceptat acum de statele europene cu privire la aranjarea nouă în Balcani, anume în principiul despre *formarea statelor pe bază etnografică*.

Numai realizarea severă a acestui principiu ar putea încălzi inimile poporului român în acel grad, ca cu entuziasm și abnegațiune să intre în război și să lupte umăr la umăr cu puterea armată a Habsburgilor.

Cumpenind forțele disponibile ale statelor cari ar avea să-și măsoare puterile, avem acest tablou:

Rusia dispune de o armată mai mare ca a monarhiei austro-ungare, dar mobilizarea ei este foarte anevoioasă, afară de aceea are în armată elemente (d. e. Polonii) în cari nu se poate încrede.

Bulgaria, Serbia, Muntenegru sunt aproape epuizate de luptele premergătoare, și chiar în cazul dacă ar termina războiul cu rezultat perfect, nu vor fi de cu grabă capabile de vre-o nouă ofensivă, căci întâi trebuie să-și întregescă trebuințele de muniție, proviant și material sanitar, abstrăgând dela întregirea neîncunjurat de lipsă a cadrelor de trupe.

Austro-Ungaria dispune de o armată ceva mai mică decât Rusia, dar mobilizarea ei este

nevoe să-i vorbesc și nu îndrăzneau. Ea băga de seamă neliniștea mea și părea că se miră foarte mult de aceasta. Atunci, văzând că îmi era peste putință să tac, și pentru că trebuia, dacă nu de altceva, dar pentru a justifica atitudinea mea, îmi făcui curaj și o întrebai cu timiditate:

— Scuzati-mă... dv. sunteți dna? — și spusei numele celui de al doilea bărbat.

Timiditatea mea, și faptul că eu îi știam numele, o asigură complet. Imi răspunse că da și mă privi cu multă curiozitate.

— V'am întrebat — adăogai eu — pentru că nu eram sigur... Sunt 14 ani de când nu am avut fericirea să vă mai văd.

Roși, gândindu-se desigur la marea schimbare pe care a trebuit să o notez la dansa, și mă privi cu atenție ca și cum ar fi căutat să mă recunoască și să-mi spună în același timp că nu mă recunoștea.

— Dv. nu puteți ști cine sunt, nici să vă amintiți, dacă m'ați văzut undeva. Eu n'am mai avut onoarea să vă mai vorbesc. Vă cunoșteam din vedere, în orașelul G... în anul 1860. Eu aveam 14 ani, mă duceam încă la școală. Dv. erați văduvă. Casa dv. avea poarta în strada Ulmilor, dar dv. intrați întotdeauna pe porțița străzei alăturate. Vă duceți la teatru în fiecare seară, în loja nr. 9, primul rând la dreapta. Erați îmbrăcată deseori cu o haină de mătase lilias. În seara anului nou v'a căzut o brateletă

în stal. Aveați un evantai întreg din ivoari și țineți de obicei mîna dreaptă în afara lojei.

Doamna rămase mirată, se gândi puțin și apoi exclamă surâzând: E drept!... Dar cum se face că vă amintiți de toate lucrurile acestea?

— Voiți să vă spun sincer? — întrebai.

— Spuneți-mi, — răspunse, privindu-mă cu foarte mare curiozitate.

— Și mi promite-ți de mai înainte, că veți crede că orice voi spune, nu voi spune o singură vorbă care să nu fie de acord cu profundul respect datorat unei doamne cum sunteți dv.?

Mă privi, un moment, cu indoială și apoi răspunse: — Nici n'ași putea să mă îndoiesc de aceasta. De ce este vorba, deci?

— De suflet... Trebuie să mărturisesc. Dv. ați fost cea dintâi femeie pe care am iubit-o în viața mea. — Așa e. Roși, începu să rîdă și după ce m'a privit cu atenție, răspunse: — Nu e posibil.

— Nu e posibil? zisei eu. E atât de posibil că e adevărat ca și soarele, scumpă doamnă. Faceți-mi plăcerea de a mă asculta. Imi amintesc orice lucru ca și cum ar fi fost ieri. V'am văzut primele dați la teatru și am făcut pe tatăl meu să mă aboneze și pe mine, numai ca să vă pot vedea și mă așezam în fiecare seară în ultimul rând de scaune în fața lojei dv. La început nu era decât simpatic, mai știu eu? admirativ. Apoi, puțin câte puțin, mi se aprinse

inima și capul... Iartă-mă, doamnă, dacă mă exprim în felul acesta; n'aș putea spune lucrurile cu alți termini.. În sfârșit, sfârșii prin a fi înamorat pentru dv. Vă jur că vă spun adevărul. Și nu vă puteți închipui până la ce punct ajunsese. Cine m'ar fi silit să lipsesc într-o seară dela teatru, m'ar fi pus la disperare. Stam ore întregi privind nemișcat, ca bătut în cue, pietrificat — de m'ar fi putut fotografia de o sută de ori. Imi pare straniu că nu ați observat. Au băgat de seamă alții. Sărmanul de mine, dacă ați ști prin câte treceam! Am să vă fac să râdeți. Când dv. intrați în lojă îmi părea că foșnetul hainei făcea un atât de mare șgomot încât făcea să se întoarcă tot teatrul să mă privească, și mă simțeam că mor de rușine. Nu perdeam, nu zic o mișcare a capului dv., dar nici chiar o contractare a feței, a buzelor dv., a mâinii ce o țineați afară din lojă. Când ochii dv. cădeau, din întâmplare, pe scaunul meu, tot sângele mi se suia la cap. Lucruri de necrezut. Dacă ați ști câte vorbe pasionate le repetam în mine insumi, privindu-vă când orchestra cânta. De câteori n'am dorit să ia teatrul foc, ca să alerg să vă salvez! Ardeam de necaz contra ofițerilor cari treceau pe sub loja dv. și cu vârful chipiurilor atingeau aproape evantaiul dv. Ași fi palmuit oamenii cari veneau să vă facă vizită. Într-o seară am fluerat pe un tenor pe care l'ați privit cu benocul. Serile — pentru mine — erau în sfârșit — o succesiune de înroșiri, bateri de inimă, de gelosie,

superioară, — ca să nu ne extindem la alte considerații.

România are armata sa bine echipată și bogată în calități excelente.

Fiind deci forțele părților beligerante aproape egale, e foarte greu, și nici nu voim, a proroci rezultatul final, dar este incontestabil că fiecare parte va face tot posibilul pentru a apăsa cumpăna războiului în favorul propriu.

Din acest motiv să ne fie permis a face aci o *propunere*, care dacă ar fi ascultată, ar asigura fără îndoială Austro-Ungariei și României victoria. Anume: Blocul german să valideze principiul amintit despre „*formarea de state pe baze naționale*”, și cu un gest politic superior să admită atât elementului polon cât și elementului român să-și unească toți conaționali în state naționale cu obligamentul de a lupta împreună cu armata austro-ungară și de a intra, după război, în alianță cu monarhia habsburgică.

Cazul dela Arad. „Gazeta Transilvaniei” în numărul său de acum Duminecă publică o corespondență din Arad asupra unui caz, ce s'ar fi întâmplat aici cu prilejul alegerilor recente pentru reprezentanța orașului nostru și face apoi unele comentarii, cari ating și ziarul nostru. Deoarece cazul cu pricina, — fiind numit și un membru al comitetului național, — va forma obiect de clarificare în cea mai apropiată ședință a acestui comitet, noi trebuie să ne obținem deocamdată dela orice comentariu.

„România și Ardealul”. De o vreme „Budapesti Hirnap”, organul autorizat al imperialismului maghiar, se ocupă cu deosebită predilecție de aspirațiile noastre naționale, afirmând între altele că scopul nostru cel mai apropiat ar fi nici mai mult nici mai puțin decât unirea teritorială cu frații noștri din Regatul liber, unde ideea aceasta a prins rădăcini tari și se discută în timpul din urmă cu toată seriozitatea. Dar ce credeți! Mobilul acestei denunțări să fie într'adevăr teama Maghiarilor că și patria lor e amenințată de aceeaș soartă care a ajuns ori, mai bine, e pe cale să ajungă Turcia, și că primejdia ar veni tocmai din partea României, aliată astăzi prin legături

strânse de interese comune cu monarhia noastră?! O, nu! Să nu credeți că teama de România îi îndeamnă pe patrioții de „B. H.” să dea alarma. Cu frazele ce le înmulțesc de vre-o două săptămâni aproape număr de număr, punându-le în fruntea semnificativul titlu „România și Ardealul”, patrioții noștri urmăresc cu totul altă țintă. Avem motive puternice a crede că cercurile conducătoare ale monarhiei convingându-se în sfârșit că nu mai putem fi ținuți în situația insuportabilă de până aci, vor interveni la Budapesta pentru asigurarea existenței noastre naționale. Așa că denunțările din „Budapesti Hirnap” nu urmăresc alt scop decât discreditarea elementului românesc, prezentându-l ca un popor neloial și prin urmare nevrednic de o soartă mai bună. Zădarnic se frământă însă patriotul „B. H.”, băguelile lui nu vor avea nici odată efectul pe care-l caută. Și voind să ne facă rău, mai curând ne vor face un bine, deschizând ochii opiniei publice maghiare care mai e încă capabilă de judecată asupra chestiunii naționalităților, chestiune care într'un singur fel se poate prezenta înaintea oamenilor cuminți: un popor numai atunci se poate simți acasă în țara în care trăiește când își știe asigurată existența și progresul pe toate terenele, altfel, mai curând ori mai târziu va fi silit prin forța împrejurărilor să-și caute scăparea în altă parte. Bărbații înțelepți ai Ungariei, dacă țara aceasta mai are asemenea bărbați, vor ști preveni primejdia sau în cazul cel mai rău vor fi siliți să o facă.

Programul de muncă al camerei ungare. Camera ungară s'a deschis azi din nou. Astăzi camera a ținut o simplă ședință formală, în care a stabilit programul ședinței viitoare. Mercuri vor fi întregite comisiunile camerei, alegându-se și comisiunea pentru revizuirea regulamentului intern al camerei. Joi se va începe dezbateră proiectului de buget. Comisiunile vor termina cât mai curând proiectele despre pensuni și despre garda parlamentară. Aceste proiecte vor trece încă înainte de serbătorile Crăciunului vor trece și prin camera magnaților. În cercurile guvernamentale se afirmă că și lucrările pentru proiectul reformei electorale sunt deja terminate și astfel prim-ministrul Lukács va putea depune pe biroul camerei și acest proiect tot înainte de serbări.

Executarea bulei „Christifideles”

Cu data de 17 Noemvrie 1912 s'a dat dela nunțiată din Viena decretul de executare a bulei papale și cu aceeaș dată s'a trimis tuturor protopopilor și parohilor noiei dieceze următoarea circulară a nunțiatului Rafael Scapinelli.

Dela Nunțiată Apostolică din Viena.

Reverendissimilor Domni protopopi, parohi și celorlalți preoți ai diecezei de Hajdudorog, mântuire dela Domnul.

Prin decretul acestei Nunțiată Apostolice dat în ziua de azi, se face executarea canonică a bulei „Christifideles” emanate cu datul 7 Iunie 1912, prin carea Preafericitul Părinte a înființat noua dieceză de Hajdudorog.

Prin acelaș decret, cu auctoritatea Apostolică în mod special delegată Nouă din partea Sfântului Seun, am constituit și numit de Administrator Apostolic al nou înființatei dieceze pe Illustrissimul și Reverendissimul Domn Antoniu Papp, Episcopul de Muncaciu, până când se va prevedea în mod definitiv dieceza aceea cu un Păstor propriu.

Demândă așadară și poruncește Sfintia Sa, ca mai sus laudatul episcop de Muncaciu din ziua aceasta să primească administrarea apostolică și guvernarea diecezei de Hajdudorog: prin urmare voi, Reverendissimilor Domni, puși sub iurisdicția aceluiaș, trebuie să-l considerați pe vrednicul Prelat de superiorul vostru legitim, și sunteți rugați să-i prestați în Domnul devotament, reverință și supunere: căci el reprezintă în mod direct și expres pe Părintele comun al credincioșilor, ca pe voi să vă îndrepte în îndeplinirea slujbei și în procurarea mântuirii sufletelor încredințate grijei voastre.

Nu vi se pune în frunte un Păstor nou necunoscut, ci unul a cărui știință, prudență, dragoste și zel desigur că nu vă sunt ascunse: el pe toți îi va primi blând cu aceeaș părintească îmbrățișare și cu sfatul său va face destul dificultăților proprii ale slujbei voastre, mai ales că se tractează într'un chip oarecare de pregătirea unei noi direcții. Însă nu îndată, cum bine știți, va începe amintita, așa să zic noua direcție; căci încă pe timp de trei ani se permite în slujbele sacre folosința limbei liturgice ce s'a uzat până acum în diversele parohii, eschisă totdeauna limba ungurească, care niciodată nu va fi permis să se întrebuințeze în acțiunile liturgice. După trecerea acestui timp, se va întrebuința în funcțiunile liturgice limba greacă antică, care precum știți a fost limba liturgică primitivă a ritului

— la cari — a două zi — corespundeau tot atâtea greșeli de gramatică în compoziția latină. Înțelegeți doamnă? Și între atâți alți admiratori cari vă înconjurau dv. nici nu vă trecea prin minte că cel mai înfocat dintre toți ar fi fost un sârman școlar de gimnaziu care nu trebuia să aibă fericirea decât după 14 ani — să vă vorbească.

Doamna, care în vremea cât istorisisem eu, ba roșia, ba surâdea, ba încreșea din sprâncene — după ce terminai, răsese cu hohot acoperindu-și fața cu eventaiul.

Apoi mă întrebă cu o vie curiozitate:

— Și tot ceiaș mi spuneți e serios?

— Serios? — răspunsei eu. Vă voi spune și altele. Imi permiteți? Ce voți? Simt o mare plăcere a aminti acel timp ce fu cel mai furios din adolescența mea. Lucrurile erau ajunse la acel punct, încât când în casa mea auziam pronunțându-se numele dv. fugeam într'o alta odaie, cu fața roșie ca un măr. Studiam în aceeaș odaie cu fratele meu mai mare — care din vreme în vreme îmi spunea: — Dar nu mai isprăvești cu suspinurile tale? căci imi pari un înamorat de a lui Metastasio? Nu mai studiam de loc, eram distrat. Într'o noapte auzii pe tatăl meu care, vorbind de mine întreba încet pe mamă-mea: — N'ai observat nici o schimbare, de un timp încoace, în purtările lui? Și altceva și mai curios. Profesorul de italianește ne dădu să facem o compunere cu temă liberă; eu aleasei în *namoratul* și am scris o

năzbătie — de am făcut să rădă toată școala, iar eu mă rușinai. Inchipuiți-vă, între alte fraze, era și aceasta:

— *Capul înamoratului e o urmă de lacrimi și de suspine.* Puțin câte puțin, mă redusesem până la atâta încât roșiam trecând pe dinaintea casei dv., sau întâlnind doamne ce le vedeam la teatru în compania dv., sau auzind pronunțându-se o vorbă ce ar fi amintit cât de departe numele dv. Când vă vedeam apărând în capătul străzii, mă apuca un tremurat de picioare și fugeam cât mă țineau picioarele; dacă nu era vreme de fugit, intram în vre-un magazin; dacă nu puteam să mă ascund în vre-o prăvălie, atunci mă întorceam înapoi. Era o teroare. Și în fiecare seară mă duceam la teatru și făceam mai rău. Imi trecu prin minte să vă adresez o scrisoare, să vă scriu ceva cu cărbune pe zidurile scârilor, de a vă arunca un mănunchiu de flori dela vre-un acoperiș, de a mă travesti și să mă duc să port lemne în casa dv. În fine, voți să vă spun totul, doamnă? Dv. trebuie să-mi fiți foarte mult recunoșcătoare pentru că multe seri, întorcându-mă dela teatru, mișcat, exaltat și neștiind cum să mă mângâi altfel, mă rugam pentru dv. cu o căldură, cu o stăruință, caredacă ași fi pus-o măcar pe jumătate la examene, nu m'ar fi respins.

Doamna răsese din nou acoperindu-și fața cu eventaiul — zicând: —

— Și eu care n'am băgat de seamă nimic! E ciudat! Și chiar...

nic surâzând, dar cu o curiozitate, dac'ași putea spune, mai concentrată și mai serioasă, mă întrebă: — Și după aceea? — și se așeză din nou să asculte.

După aceea — reîncepui eu — veni mai rău. Spre sfârșitul carnavalului începu să frecventeze loja dv. acela care fu apoi, bărbatul dv. Voți să credeți doamnă? Și acuma încă, după atâția ani, simt un sentiment de compătimire pentru mine când mă gândesc la ceea ce am suferit în acele zile. Prima dată când auzii zicându-se împrejurul meu la teatru: — Ei! pare că nodul se strângea! — Pare că căsătoria e deja făcută! etc. — credeți-mă că, deși eram un copil, am simțit înghețându-mi sângele. Orice surâs, orice cuvânt încetșor schimbat între dv. și el, imi era un stilet în inimă. Imi părea că sunt trădat! Pe dv. vă ertam. Pe el.. drept să vă spun... îl uram din tot sufletul. Il vedeam pretutindeni Il visam, era piaza mea a rea. Voiam să-l sfidez. Il priveam chiorâș. Într'o zi, pe stradă, băgă de seamă, fără să înțeleagă de ce, natural, și se opri să mă privească; eu lăsaui ochii în jos și mersei drept înainte. În fine se auzi vestea apropiatei dv. căsători. Eram dezolat. Nu se poate face o idee de ceea ce imi trecea prin suflet. Mă gândeam să mă duc la vre-o fereastră, pe strada pe unde trecea el și să las să-i cadă în cap un petroi. Imi propuneam să viu să mă arunc la picioarele dv. și să vă rog în numele lui Dumnezeu să mă

vostru Venerabil. Limba aceasta, dacă deja nu o știți, cu ajutorul lui Dumnezeu o veți învăța în restimpul acesta, ba încă vă veți îngriji ca și mireni care iau parte în acțiunile liturgice cu răspunsurile lor, să o învețe cel puțin să o cetească. Limbile vernacule în funcțiunile extraliturghice se permit pe și viitor ca și mai înainte, chiar și în rugăciunile publice dar extraliturghice și cu atât mai vârtos în rugăciunile private, în predicare și în cateheză: care predicare și catechizare are să se facă în limba de care se folosesc cu toții, ba și în limbi deosebite, dacă una nu se înțelege de toți.

De altcum, toți catolicii de orice limbă, de orice rit, de orice națiune, sunt doară frați în Hristos și trebuie să aibă dragoste frățească unii față de alții; și Preafericitul Părinte, ca locuitorul lui Hristos pe pământ, pe toți îi cuprinde în legăturile dragostei sale binevoitoare și îi iubeste toți anume cari aderează învățăturilor catolice formeză o turmă sub unul și același Păstor. El, modelând pe dumnezeescul Păstor, în toate dispozițiile și poruncile sale, privește binele sufletelor tuturor deopotrivă și mântuirea lor vecinică. El, care bine a cunoscut devotamentul vostru și alipirea de Scaunul Apostolic Roman, centrul unirei și singurul port al mântuirii eterne, cu siguranță ține că voi, Reverendissimi domni, întrucât vă privește pe voi, vă veți îngriji, ca în mijlocul credincioșilor încredințați sârguinței voastre binecunoscute, să dureze neturburate pacea lui Hristos, liniștea și încrederea firească în sfântul Scaun și în vrednicul Prelat, ce o reprezintă în guvernarea noii voastre dieceze știind că Biserica nu cere decât binele spiritual și prin cooperarea voastră sperează că se va și obține în mijlocul credincioșilor voștri.

Iar binecuvântarea Apostolică a Preasf. Părinte v'o transmit Vouă, Reverendissimi domni și credincioșilor voștri și din inimă vă doresc toate cele bune dela Domnul.

Viena, din palatul Nunțiaturei Apostolice, la 17 Noembrie 1912,

Rafael

arhiepiscop de Laodicea,
Nunțiu apostolic.

Unirea publicând circularul face următorul comentariu ultraoptimist:

„Din această nouă circulară a nunțiaturei reese din nou ceea ce cu atâta hotărîre am susținut și de altădată: 1. Că dela Roma a fost de totului tot străin gândul de a ne maghia-

riza prin introducerea limbei ungurești în biserică. Tăria neobicinuită cu care se insistă în continuu împotriva limbei maghiare ca limbă liturgică, în toate, absolut în toate actele cari au purces din Vatican dela 7 Iunie, datul publicării bulei, până la 17 Noembrie, datul ultimei circulare, ne dă cea mai solidă dovadă a aserțiunei noastre și cea mai puternică rază de nădejde în recăștigarea Parohiilor noastre; 2. că nu scopuri politice a urmărit Roma în înființarea noii dieceze și 3. că, precum cu toată ușurința cetim printre șire și cum știm pozitiv din *cercuri absolut demne de crezământ Roma n'a putut face altceva de ce a făcut, atât au fost de grele motivele ce s'au uzat (!) față de ea, motive pe cari le-am fi simțit și noi Românii și poate noi mai mult ca ori cine, și cari par'că apasă mai mult cu mult decât Hajdudorog. Mai multe de altă dată”.*

Festivalul Ligei Culturale — secția Caracal.

Conferența dlui prof. universitar V. Pârvan.

— Corespondență specială. —

Caracal, Noembrie.

Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor și-a inaugurat activitatea din acest an printr'un frumos festival, la care a fost invitat să vorbească profesorul universitar dl V. Pârvan și la care a binevoit să dea concursul și câțiva artiști ai Teatrului Național din București, jucând o piesă într'un act și câteva monoloage spuse cu mult humor de cătră talentatul artist dl Mihălescu.

Conferința dlui profesor V. Pârvan, de o rară frumusețe, cuprinzând multe adevăruri crude cu privire la ideile conducătorilor noștri în legătură cu evenimentele ce se petrec în Balcani, a plăcut cât se poate de mult publicului nostru care nu mai înceta de a acoperi cu puternice aplauze adevărurile ce cu durere, desigur, le spunea.

Deși-mi este foarte greu de a reda întocmai cele spuse, voi încerca totuși de a schița ideile mai principale din această conferință care ar fi

putut să fie ascultate de cât mai mulți oameni politici căci în ea ar fi putut vedea ceea ce dănsii nu văd, sau se prefac că nu văd.

Ar fi avut ocaziunea să audă că glasul autorizat al unui istoric căruia, trecutul nostru îi arată calea ce țara noastră trebuie să-l urmeze pentru îndeplinirea idealului său.

Era pe la 160 a. Chr. — spune dl Pârvan — când și la nord și la sud de Dunăre locuia o populație care ducea o viață, cu mult peste ceea ce înțelegem viață barbară, care avea o organizație, un regat întemeiat pe baze solide și cât se poate de morale. Ocupă, după cum se știe, un teritoriu întins, cuprinzând o populație vițează, îndrăzneată și care se afla în dușmănie cu populația de peste Dunăre, cu Romanii.

Astfel este situația în trecere de câteva secole și în care timp se observă o mulțime de lucruri asemănătoare cu cele de astăzi. Prin urmare și la nord și la sud aceleași tendințe. Din Italia veneau locuitorii pentru a întemeia așezări și prin cari făceau cunoscut civilizația romană. Astfel, dându-se naștere la diferite așezări s'au creat drumuri cari puneau în legătură Ardealul cu sudul pe lângă Olt, pe la Slăveni și Islas, pe la Corabia. — Pe aceste drumuri se așezau oamenii, Romanii, cari făceau agricultură, păstorie, și cari, împreună cu băștinășii dădeau o înfățișare frumoasă ținuturilor. În acest fel a luat naștere Romula, o mică Romă, Celeiu și alte ținuturi, cătorora nimic nu le lipsea să semene cu centrele cele mai frumoase ale Romanilor. Așa în micul muzeu, dela gimnaziul d-v. — zice dl Pârvan — făcut cu multă stăruință de dl I. Constantinescu, am găsit frumoase bucăți de marmoră, cari nu sunt altceva decât marmora cu care locuitorii împodobeau pereții camerilor, așa după cum astăzi cei mai bogați oameni își fac locuințele. Coloane splendide, clădiri monumentale de o artă deosebită, cetăți ale căror ziduri cuprindeau cultura înaltă pe care astăzi n'o mai găsim.

Cultura era așa de dezvoltată încât și școlarii învățau pe Homer și alți clasici, cari și acum și pentru multă vreme se vor învăța.

Din unirea Tracilor-Dacilor cu Romanii se formează o populație liniștită la care se dezvoltă o viață cetățenească puternică.

Dacii intrând în înțelegere cu Romanii, cu toții lucrează în mod serios la conducerea treburilor publice și viața romană se transformă încetul cu încetul în viața Dacă.

Chiar pe monumentele ce se ridicau Zeilor, deși era scris în latinește, totuși, Dacul nu uita

veni în minte să mă fac frate, să fug în Elveția, să devin unul din acei oameni teribili de prin romane cari au un perpetuu surâs mefistofelic pe fața de marmoră. Adio latină! Adio studii!

Imi petrecem ore întregi în curtea casei mele martirizând șopârlele și vermii; într'o zi mă tăia la mână cu un foarfeci și puțin a lipsit să nu leșin văzând cum curge sângele; într'o seară furai o sticlă de vin și mă îmbătai ca un hamal într'un hambar cu mobile vechi, la întuneric... Veni însfârșit și acea zi teribilă... Seara, muzica cânta sub ferestrele dv. De acasă dela mine se auzea muzica. Eram zdrobit, neliniștit, disperat. Imi veni în gând să măucid. Coborâi în grădină cu a funie și mă apropiai de un copac... dar imi lipsi curajul. Atunci începui să plâng, mă arunca la pământ și stătui toată seara acolo, singur, la întuneric, încovoiat ca un câne, cu funia în mână, gândindu-mă la dv.; și chemându-vă din vreme în vreme pe nume, până când muzica încetă de a mai suna și eu alergai acasă aruncându-mă în brațele mamei mele, căruia îi spusei totul. Mama se minună foarte mult, răsă, mă mângăia, mă conduse la pat, imi dădu noapte bună răsând, continuă să mă privească fix, apoi să mă sărute și să râdă din nou. A doua zi dv. ați plecat cu bărbatul dv. și n'am mai avut fericirea să vă văd. Iată istoria dragostei mele, scumpă doamnă. Am așteptat 14 ani ca să vi-o pot istorisi: cred că nu mă veți acuza de grabă. Și apoi dacă ați voi să știți pentru ce v'am istorisit'o, vă spun drept, n'ăși putea să vă spun de ce. Fapt sigur e, că am dorit totdeauna să vă întâlnesc într'o zi sau alta, ca să vă fac această istorisire; și că satisfăcând dorința mea, am simțit o emoțiune

gentilă, plină de respect și de grațitudine pentru dv.

La acest punct doamna, care mă ascultase cu o atenție din ce în ce crescândă, își acoperi fața, dar fără să râdă, apoi murmură cu voce puțin mișcată, surizând ușurel: — Desigur că... dv. mi-ați spus lucruri foarte draguțe... și eu trebuie să vă mulțumesc.

— Aci răsă din nou, dar aproape forțându-se; își acoperi din nou fața și rămase câțeva vreme în aceea poziție. Ce a gândit în acele momente nu știu. Poate că istorisirea mea, aducându-i aminte un timp în care era fericită și spera într'un viitor mai bun, a făcut'o să aibă mai clar în minte amăgirile ei; sau poate, gândindu-se la vremea când putea să inspire afecțiuni atât de înfocate, a simțit cu amărăciune amintirea tinereții și a frumuseții sale pierdute atât de repede; sau că imaginea aceluia delicat și profund amor tânăr, a făcut să fie mai tristă, gândindu-se că nu a fost iubită de acela căruia îi consacrase viața; faptul e că, atunci când lăsă în jos evantaiul — spre marea mea mirare, avea toată fața udată în lacrimi.

— Doamnă! — îi spusei eu, luându-i o mână. Ce văd? V'am deșteptat poate vre-o amintire dureroasă? Iertați-mă, am fost imprudent... n'am să-mi iert eu aceasta... Iertați-mă doamnă!

Ea făcu semn din cap că nu, că n'aveam nici o vină; apoi surăsă, își șterse ochii cu o mână, lăsând un moment cealaltă mână într'a mea.

În acel timp trenul sosi în stația unde trebuia să mă cobor.

— Doamnă — îi zisei în momentul de a pu-

ne piciorul pe scară — faceți-mi o favoare... permiteți-mi să vă sărut mâna care o țineți afară din lojă!

Mi-o dădu, o săruta-i de trei ori și ridicând fața, văzui în atitudinea și în ochii ei o atât de dragă expresie de bunățate, de melancolie, de resemnare, și în același timp atâta dulceață și atâta graie, încât rămăsei un moment uimit privind-o și exclamai cu toată inima:

— Sunteți veșnic frumoasă!

— Nu e adevărat! răspunse melancolic, dar surzând și făcu semn negativ cu evantaiul.

Mă îndepărtai, mă întorsei înapoi și făcui semn afirmativ cu capul.

— Nu — repetă ea cu evantaiul — și se retrase dela fereastră.

Trenul plecă și în același moment eși dela fereastră mâna sa, ce rămase răzimată așa cu evantaiul în jos, în aceiași poziție în care obișnuia să o țină în afara lojei la teatru.

Fața nu apăru.

Eu întovărășii cu ochii acea mână.

Era un adio — era o imagine a tinereții sale și a adolescenței mele — era un regret al trecutului — era o expresie de grațitudine — era ceva din copilărie plin de pietate și melancolie — era ca mâna unei moarte care reinviase un moment, spre a da un ultim salut vieții.

Adio! Adio! zisei în inima mea când se perdu din vedere. Adio scumpă larvă! scumpă amintire a mea; Și am rămas... am rămas așa cum m'ai găsit tu, când ne întâlnirăm în sala de așteptare a gărei.

Milano. 1912.

să-și pună și numele lui de Dac pe lângă cel Roman.

Trec zeci și zeci de ani și dela Nord vin neamuri cari nu mai puteau suferi sărăcia și dau năvală la porțile imperiului, dar el rezistă.

Însă după cum Romanii trecuseră Dunărea încet, încet, tot așa și barbarii invadează imperiul.

Ei vin dela nord și ținutul întreg pare că s'a acoperit de o apă. În toate știrile găsim că s'a isprăvit cu Romanii. Apele au venit, s'au unit cu pământul dar au dat un sânge curat populației, o vigurositate nouă. Acea populație a putut să trăiască, și și-a păstrat ființa sa până astăzi.

Prin urmare dar, noi, suntem urmașii de drept ai acelor Traci, cari și-au însușit așa de bine și temeinic cultura romană.

Deci urmașii nobilelor neamuri: Tracii și Romanii.

Dar oare la ce e bun cultul acesta, sau amintirea că trecutul nostru este atât de nobil?

După cum individul are nevoie să știe cine este, cine i-a fost bunic și al cui nepot este pentru a-și revendica drepturile sale, tot așa și neamurile au nevoie ca în vremuri grele să-și aibă un razim puternic: să-și amintească că sunt fii unor oameni destoinici cari au luptat pentru pământul acesta și deci ei au dreptul, au sfânta datorie de a muri apărându-l. Din trecutul nostru istoric reese foarte bine că în momentele cele mai grele am luptat cu diferiți dușmani pe cari i-am învins — apărându-ne moșia — *mulțămită numai nouă înșine; n'am alergat la străini pentru a ne scăpa*. Și dacă Domnii noștri au făcut de multe ori alianțe, apoi ei înțelegeau să nu se umilească și se considerau *de aliați cu toții*. Trecutul nostru a fost destul de greu căci noi nu numai că sute de ani am luptat ca să ne apărăm de barbari, dar alte sute de ani am luptat ca să contopim pe toți barbarii, să-i ridicăm la nivelul nostru cultural. Și avem mândria să spunem că noi am fost lumina întregului răsărit.

Bazele literaturii rusești noi am pus-o cu Cantemir, iar ceilalți slavi dela sud dela noi au primit cultura. Ei, bine aceste lucruri nobile ne dau dreptul să fim mândri, căci noi am fost luminătorii orientului; noi am dus lumina până sub zidurile Bizanțului pe unde astăzi Bulgarii se luptă. Ei, bine astăzi am ajuns în halul încât ne temem de Bulgari și cerem pomană dela acest popor pe care l-am luminat și liberat noi chiar, în loc de a căuta în noi înșine puterile de cari avem nevoie.

Dar cea mai mare greșală la noi și care a avut darul să ne aducă în situația tristă de acum, este *lipsa de încredere deplină în forțele noastre*, în viitorul neamului nostru. Acest lucru ne lipsește, însă datoria tuturor este de a infiltra în sufletul Românilor aceste nobile lucruri și cu multă ușurință le vom putea căpăta prin *școală și armată*.

La școală, micului școlar să i se insuflă dragostea de neam, de moșie; soldatului să i se lămurească, să-l convingă, să lupte pentru apărarea moșiei ce o păstrează dela părinți și pe care și el este dator a o lăsa neatinsă copiilor și nepoților săi.

Să avem deplină încredere în forțele noastre să nu ne temem de dușmanii de prin prejur. Ceva mai mult chiar, dușmanii — și aceasta este dureros pentru noi — au idee mai bună despre noi de cum avem noi de noi. Se impune dar ca în acest timp — căci vreme este destulă — să ne reorganizăm temeinic fără nici o teamă atât din partea Rusiei, cât și a Austriei, căci trebuie s'o spunem: este chiar interesul statelor mari ca noi să existăm aci, să fim un zid puternic la Dunăre pentru a înfrâna tendințele Rusiei, iar aceasta are interesul de a împiedeca pe Austria de a nu se întinde până la Marea Neagră. Deci să profităm de această împrejurare și să nu uităm că facem parte din marea rasă latină, să ne afirmăm cu *tărie origina noastră*, lucrând pentru unirea tuturor elementelor noastre răspândite într'un mănunchi puternic.

Suntem un neam puternic, cu origină nobilă, cu calități superioare, însă avem și multe defecte.

Am fost ca și un lan de grâu copt peste care a căzut grindina. Deși l-a scuturat, dar el în anul viitor a răsărit și mai frumos, dar o altă

grindină a venit și din nou l-a culcat. Și iarăși a răsărit tot mai frumos, dar de data aceasta din cauza multor ploi, a căpătat tăciune.

Ei bine, ne trebuie o nouă grindină care să-l scuture puternic pentru a-l face să crească mai frumos ca până aci.

Ne trebuie deci un războiu pe care trebuie să-l primim fără nici o teamă având încredere în viitorul neamului nostru și în forțele noastre proprii, *căci puterea în noi înșine se află*, nu în ploconeli pe la vecini cărora, avem mândria de a o spune, le-am dat lumină.

N. Ionescu.

Din Cluj.

Festivalul universitar. — O conferință preoțească.

— Corespondență specială. —

23 Noemvrie.

Sunt aproape de două luni aici. Iluziile ce aveam despre tinerimea și societatea de aici, erau pe cale a se spulbera.

Deși memorabila seară de cunoștință părea a fi un prelude fără nădejdi al preocupărilor culturale, după o reculegere de cinci săptămâni însă indiferentismul, ce apăsa atmosfera socială de aici, e pe asfințite. Probabil, că tinerimei nu-i va succeda a infiripa din rîndurile sociale răslețe o tabără, călăuzită de îndemnuri nobile; în astfel de caz îmi servesc dreptul a vorbi ulterior despre cauzele fiascului.

Pentru a nu mai agita spiritele, cred, că ar fi bine a uita împăcherile trecutului, spre a învinge cu atât mai sigur viitorul.

Fapt incontestabil rămâne, că în acest centru al machinațiilor șoviniste mereu expus controlului dușmanilor — o viață socială de model ar fi o adevărată mângăiere sufletească, ba pot zice o fală națională chiar. De aceea cu plăcere va lua act și societatea românească despre seratele culturale-artistice, inițiate de universitarii înoștri. În cadrul acestora ne va fi dat a auzi pe lângă prestațiunile tinerilor și sfatul cuminte al autorităților noastre culturale, (conform propunerii de a se reclama după posibilitate și concursul bărbaților noștri de valoare).

Începutul acestor serate s'a făcut în 15 Noemvrie, prin prăznuirea centenarului lui Alexandrescu. Putem afirma, că a fost o introducere de bun augur, fiind atât conferința dlui A. Demian, cât și declamațiile dlor V. Pop și I. Prună a contribuție serioasă la înălțarea prestigiului ședinței. În deosebi dl conferențiar s'a remarcat, ca un bun cunoscător al vremilor lui Alexandrescu, scoțând în relief multe momente prețioase. Observ că cuvântul de deschidere al președintelui tinerimei încă a fost un apel adânc simțit la inimile ascultătorilor.

Pentru a fi însă seratele un adevărat prilej de înălțare sufletească, prin care să ajungem la o convenire cât mai deasă și indirect la încheierea faptică a societății române de aici; pentru aceasta — zic — ședința din 21 l. c. a discutat cu însuflețire juvenilă programul seratelor viitoare, punându-se totodată și temelia unui cor, care să fie și un imbold de chemare la muncă obștească. Animația acestei ședințe și aptitudinile frumoase muzicale ale noului conducător Ionel Hozanu dau o garanție evidentă pentru viitor. Avem toată nădejdea, că prin seratele noastre vom sparge ghița indiferentismului tinerimei și societății; dar totodată ne place a crede, că și intelectualii din depărtări vor participa cu drag la aceste clipe de însuflețire românească în acest cuib de viespi.

E de prisos a aminti însă, că societatea ne cere cu insistență și cor bisericesc în ambele biserici. Prin împlinirea acestei datorii elementare față de biserică vom atrage mai mult, ca prin orice publicul atât la cetățuia noastră de veacuri, cât și la seratele proiectate. E compromițător faptul, că unii numai de frica nesubscrierii chitanței pentru stipendii ne mai arătăm cinstita față la biserică și la probele de cor. Afirm cu hotărîre, că numai arătându-ne hărnicia și în direcția aceasta, putem conta la sprijinul publicului. De aci pornind, cred a fi fost absolut inutilă și păgubitoare intereselor neamului polemică ivită între „Libertatea” și „Solia Satelor”, refe-

ritoare la cor gr.-or. și gr.-cat. etc. Fapt e, că în trecut a existat cor bisericesc în ambele biserici, întrecându-se fiii ambelor confesiuni a delecata pe ascultători prin melodiile înălțătoare bisericești. Din motive practice s'au înființat ambele coruri, ca astfel publicul, dornic de înălțare sufletească, să-și aibă corul în fiecare zi de sărbătoare. Aceasta însă nu ne-a împiedecat a înființa de astădată cu puteri unite un cor lumesc românesc. Iar unificându-se odată de cei chemați cântarea bisericească națională, nu numai între confesiuni, ei și între diferitele dieceze ceace — mulțămită patriotismului local — pare a fi o chimeră — de bună seamă tinerimea va fi chemată în primul loc să fie aderenta acestei idei salutare!

Tot în ziua de 21 Noemvrie am fost martorul ocular al altui eveniment românesc din Cluj: conferința preoților gr.-or. Fiindu-mi încă în proaspătă memorie expunerile pline de căldură românească ale inspectorului nostru școlar Dr. Ghibu la conferința învățătoarească din 8—9 Nov. o curiozitate neînțeleasă m'a dus și la conferința preoțească, ținută sub conducerea P. O. D. protopop T. Roșescu. Aici încă am aflat multă dragoste de cauză românească, aici încă s'au desbătut frumoase probleme actuale, în stare de a trezi interes și a cristaliza tot mai lămurit chemarea preoțimii de azi, aici încă s'a discutat stărpirea multelor anomalii din viața națională.

Mi-a plăcut mult constatarea fără încunjur făcută de preoțime, că creșterea rel. morală a mlădițelor tinere în școalele de stat în cele 50 de ore (la 50—60 elevi) e absolut imposibilă, având în atâtea cazuri abia posibilitatea de a învăța scrisul și cetitul în românește, necum să-i poată instrua atâtea cunoștințe religioase-morale, câte se cer pentru formarea caracterului și plămădirea unei adevărate valori sociale. A făcut o impresie strălucită indignarea pentru aceasta și justa cerere a preoțimei, ca Ven. Consistor să întreprindă pașii necesari la guvern, ca să li se dea mai multe ore de religieune atât la școalele le stat, cât și la cele de asil, unde e cu totul desconsiderată această pretențiune morală a preoțimei.

Conștii de menirea unor adevărați apostoli, preoți, încărungați de povara anilor, au tratat cu însuflețire umitoare atâtea cestiuni gingașe de educație națională. Glasuri energice de bătrâni venerabili cereau iubire de neam și însuflețire pentru așezămintele străbune. Cu înțelepciunea omului trecut prin multe experiențe spunea de pildă părintele Pașca, cum trebuie întărită în principiele evanghelice familia romană, care apoi va fi cea mai eficace școală în crearea sufletului românesc. Cu dovezi, luate din viața practică, demonstau de altă parte preoții Ciuca și Stănescu, că viața preotului e un mijloc cu mult mai edificator în creșterea morală a credicioșilor, ca zeci de predici, ticluite la repezeală și sute de sfaturi desmintite prin faptele zilnice ale preoțimei. Conduc de nobile sentimente a insistat apoi catehetul V. Sava pentru introducerea sistemului numit al disciplinării de sine, recomandat de vestitul profesor Förster.

Șezătorile tradiționale, ținute în spirit românesc și creștinesc, deasemenea au fost obiectul unui viu interes. Dornici de înaintare acești mucenici ai unor vremi de grea urgie au discutat și alte multe cestiuni vitale, între cari merită atențiunea cvenită mai ales organizarea tineretului ca în protopopiatul Sibiului.

Deși s'a atins o coardă cam gingașă, a fost impunătoare observarea bimevoitoare a preoțimei: de a se ținea mai des resp. a se ținea vizitații canonice din partea superiorităților bisericești, cari prin multe ținuturi par'că nici nu vreau să știe de existența turmei. „Ceia ce au urechi de auzit să audă”.

Cu multă indignare s'a înfierat atitudinea rebelă a organului „Revista preoților”, care prin elucubratiile sale slăbește organismul bisericii vii și ne compromite înaintea străinilor. E binevenită această desaprobare energică; mai ales azi, în epoca înfloririi dușmanilor bisericii trebuie să fim foarte precauți în alegerea prietenilor și foarte riguroși în decapitarea inamicilor!

O impresie deprimătoare era pentru cei împăcați cu legile firești ale limbei: exprimarea absolut neromânească a unor cuvinte și influința dezastruoasă a limbei ungurești mai ales în rostirea urgisitelor străinisme gye, nye, tye, etc. Ar fi vremea să ne smulgem odată din aceste lanțuri,

se schimonosece ființa noastră națională atât de simțitor.

Inchei cu dorința, ca sfaturile auzite la această conferință trup să se facă!! *Didin.*

Dela „Solidaritatea”.

— Ședința plenară a direcțiunii. —

Duminecă în 17 l. c., direcțiunea „Solidarității” s'a întrunit în ședința plenară pentru desbaterea și rezolvirea a diferite afaceri de interes pentru băncile asociate. Despre lucrările acestei ședințe comunicăm următoarele:

I. S'au desbătut rapoartele revizorilor experți despre revizuirile recente la unele din băncile noastre și s'au luat măsurile necesare întru delăturarea inconvenientelor aflate. În legătură cu aceste rapoarte s'au pertractat și unele acțiuni de fuzionare puse la cale la băncile asociate, făcându-se interveniri și oferindu-se sprijin — prin delegarea unui membru al direcțiunii — în scopul înlesnirii aranjamentelor reclamate de fuzionările inițiate.

II. S'au discutat hotărârile conferinței a II-a a revizorilor experți, hotărându-se ca revizorii experți să le observe și valideze cât se poate de riguros la proximele revizui. În legătură cu aceasta s'a făcut numirea revizorilor experți, în care de data aceasta au obvenit și unele schimbări. Anume d. Sava Raicu, directorul „Victoriei”, care — din cauza multelor sale îndatoriri — renunțase la mandat, a fost din nou rugat să primească această funcțiune. S'a făcut aceasta pentru experiențele prețioase cu care d. director Raicu a servit și va trebui să servească și în viitor instituțiunea revizorilor experți. Ca revizori noi au fost numiți domnii:

Emanoil Comșa, directorul „Crișanei” din Brad.

Constantin Hertia, directorul „Casei de păstrare” din Săliște și

Victor Muntean șefcontabilul „Patriei” din Blaj.

În fine s'a deschis ca cu considerare la împrejurările grele financiare și în vederea împrejurării că atât banca de emisiune, cât și alte bănci mari apretiază reviziile, ce se fac la însoțirea noastră, băncile asociate să fie avizate a se supune la revizui în anul acesta — mai mult ca ori și când până acum. În fine — în această ordine de idei — s'a discutat propunerea conferinței revizorilor de a se căuta mijloace pentru sistemizarea a unui sau două posturi de revizori-experti permanenți, cari să se dedice exclusiv acestei funcțiuni.

Relativ la acest obiect s'a decis ca la timp potrivit biroul să adreseze băncilor asociate un chestionar relativ la mijloacele prin cari s'ar putea realiza ideea revizorilor experți permanenți. Dela răspunsurile ce se vor da, s'a făcut pendentă hotărârea definitivă în această chestiune.

III. O altă chestiune, cu care s'a ocupat direcțiunea „Solidarității” a fost propunerea băncii „Economul” relativ la înființarea unei centrale pentru problemele agrare ale țărâniimei noastre. Biroul a fost încredințat să se pună în conțelegere cu direcțiunea băncii propunătoare pentru a preciza mai amănunțit menirea și mijloacele de acțiune ale centralei proiectate. Chestiunea va urma să fie discutată în proxima ședință.

IV. Chestiunea acțiunii cooperative încă a continuat a preocupa direcțiunea însoțirii noastre. Relativ la acest obiect, direcțiunea își consideră de datorință a da tot sprijinul comi-

tetului central al „Asociațiunii” întru înlesnirea acțiunii pornite. În scopul acesta considerând pe deoparte că la noi încă nu s'a stabilit o unitate de vederi, ce privește chemarea cooperativelor sătești de credit și considerând pe de altă parte că baza oricărei administrări corecte la însoțiri este o evidență corectă a afacerilor, a încredințat pe un membru al direcțiunii și pe altul al comitetului de supraveghiere să pregătească: unul, un tractat despre scopul și mijloacele de acțiune ale cooperativelor sătești la poporul nostru și pe altul să pregătească un tractat potrivit de contabilitate. Ca termin ultim pentru prezentarea lucrărilor s'a fixat ziua de 1 Mai 1913. Ambele lucrări vor fi cedate comitetului „Asociațiunii” pentru eventuală folosire.

V. În ședința de care vorbim s'au pertractat mai multe cereri dela bănci pentru a fi primite în „Solidaritatea”. Dintre acestea singură banca „Lumina” din Sibiu a putut fi luată între membrii însoțirii. La două bănci li-s'au pus în vedere acceptarea ca membri numai după ce se vor supune unei revizui prealabile prin revizorii „Solidarității”, iar trei bănci nu au putut fi acceptate sub nici o condițiune.

VI. O chestiune impotantă cu care s'a mai ocupat direcțiunea „Solidarității” a fost chestiunea unui concordat al băncilor însoțite în scop de a se sprijini în cazuri de greutate financiară. Propunerea relativ la acest obiect a fost studiată prealabil de fiecare membru al direcțiunii și s'a discutat și în ședință. Pentru pregătirea unui elaborat detaliat s'a numit o comisiune. Deciziune în cauză se va aduce în proxima ședință.

VII. În nex cu propunerile făcute în ultima adunare generală a însoțirii prin d. director Raicu și d. Nic. Căciulă s'a decis ca băncile asociate să fie invitate să aleagă în organele lor administrative ori de control — firește întru cât nu au — și bărbați cu pregătire și praxă recunoscută în afaceri de bancă. Tot asemenea, pentru a i se da un stimul mai mare funcționarilor noștri să se ocupe cu chestiuni de folos pentru băncile noastre, s'a decis să se publice concurs pentru două premii de câte cor. 100 pentru două lucrări, mai bune, de următorul cuprins:

1. Invățăminte din criza financiară a anului 1912 (cu deosebit respect la băncile noastre) și
2. Prin ce mijloace pot băncile noastre să vină mai mult în ajutorul progresului economic al poporului nostru?

La acest concurs vor putea participa funcționari de ai băncilor asociate. Lucrările trebuie înaintate până la 1 Mai 1913. Cele mai bune vor fi premiate și cetite în proxima adunare generală a însoțirii.

VIII. În vederea aplicării noivelor legi de dare s'au luat dispozițiuni să se dea celor interesați — prin prelegeri sau publicațiuni — instrucțiunile necesare.

IX. Pentru unele bănci s'au exmis revizori-experti și

X. S'au rezolvit diverse afaceri curente.

„Rev. Ec.”

Demonstrații sângeroase în contra războiului.

— Jos dinastia! Trăiască republica! —

Democrații — dacă-i putem numi așa — oligarhicele noastre țări au mers de data asta prea departe. S'au adunat în „Tattersall” din Budapesta ca să manifeste în contra războiului, — un lucru admis de altfel în toate țările constituționale din lume, dar în zelul lor antimilitarist, democrații noștri șovinști în frunte cu Bathyany și Károyi și internaționali conduși de Bokányi, încă înainte de a-și lua adunarea început, au erupt în vijelioase strigăte de:

— Trăiască republica, jos dinastia, trăiască Kovács!

Era vorba ca în adunarea aceasta să se vorbească și de realizarea votului universal și când colo, mulțimea aclamă pe Kovács pentru bravura-i săvârșită când a tras cu revolverul asupra lui Tisza.

Nu ne mirăm deloc așadar, dacă poliția capitalei însetată și de altfel de sânge, s'a năpustit de astădată cu furie potențată asupra mulțimei. Panica era de nedescris când unul din miile de participanți a tras un foc de revolver asupra poliștilor. În momentul următor, poliștii scot săbiile din teacă și încep să lovească în dreapta și în stânga, pe cine-l nimeresc. Mulțimea o dă buzna spre ieșire. În stradă o așteptau alți poliștii, călare. Iși poate închipui ori cine ce a urmat aici. În învălmășeală nu puteai distinge decât săbiile poliștilor lovind fără cruțare în manifestanți. Tipetele desperate ale răniților se auziau până departe la gara de răsărit și străinul care acum pentru prima oră a descins în capitala Ungariei, primia impresia unei revoluții adevărate.

Pe bulevardul Rákoczy se incinge o goană nebună. Înainte mulțimea, iar în urma ei vre-o 100 de poliștii pe jos și călare. Deodată în fața mulțimei apare o nouă ceată de poliștii chemați în ajutor prin telefon. Strinși între două focuri manifestanții au început să dea năvală pe străzile laterale, sperînd că vor afla aici scăpare. Dar poliția care venise în număr foarte mare „spre a păstra ordinea”, îi urmărea pretutindenea.

Numărul răniților e foarte mare. Dintre poliștii încă au fost răniți vre-o 10—15. Mai grav a fost rănit poliștul Löre, lovit în fața stângă de un glonț de revolver tras din mulțime. Poliția a arestat 84 manifestanți, pe cari i-a osândit să plătească câte o amendă dela 50—100 coroane.

Dela un timp strada s'a curățit. Cu aceasta însă vărsările de sânge n'au încetat. În fața administrației ziarului „Az Est” vre-o 2—300 de oameni așteptau rezultatul unei întreceri a fotbalistilor din capitala Ungariei cu cei din Viena. Poliștii crezând că fac parte dintre manifestanții dela „Tattersall” au năvălit cu săbiile scoase asupra lor. Tineri și bătrâni, femei și copii au ajuns sub picioarele păzitorilor ordinei. Spitalul „Rokus” din apropierea locului de măcel abia mai poate cuprinde numărul extraordinar de mare al răniților, dintre cari unii cu greu vor scăpa cu viață. Abia seara s'au liniștit străzile capitalei, agitate în răstimpuri dese de manifestații sângeroase.

MED. UNIV.

DR. CORNELIU DĂRĂMUȘ.
SPECIALIST ÎN BOALE DE FEMEI ȘI
SPECIALIST ÎN MORBURI DE DINȚI

ALBA-JULIA (PIAȚĂ).

ORDINEAZĂ: dela 8—10 pentru boale de femei. Dela: 2—5 pentru morburile de dinți. —

(Da 537—20)

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,
Timișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea bolilor de beșică prin electricitate. (Ba 46—60)

Consultațiuni pentru operare și boli de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m. Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Fantoma războiului european.

Rusia face mari pregătiri contra Austro-Ungariei. — Solidaritate deplină între puterile triplei alianțe. — Agravarea conflictului austro-sârb. — Războiul în Balcani continuă. — Turcii obțin zilnic succese. — Grecii vor fi scoși din Salonic. — Bulgarii se retrag dela Ceatalgea. — Situația critică la Adrianopol. — Rusia voiește s'o scoată pe România din tripla-alianță. — Pretențiile României. — Inaintarea Bulgarilor spre Dardanele.

Arad, 25 Noembrie.

„Omul bolnav” Turcia europeană, trage de moarte și e mai mult ca probabil că în scurtă vreme își va da sufletul. Fatalitatea voiește însă ca și al doilea „om bolnav”, Rusia, să-și grăbiască sfârșitul și de aceea se pregătește de război împotriva Triplei alianțe. Și-a mobilizat cetele de sclavi pe cari îi mână cu biciul de dinapoi, a trimis la granița Germaniei, a Austriei și a României 24 de corpuri de armată și încrezându-se în biruințele și puterea alianței balcanice, se leagă în visuri de glorie și mărire. Orbirea aceasta merge așa de departe, încât Rusia nu vede că Turcia, înainte de a muri, mai face câteva mișcări, îi bate în lupte mai mici pe Bulgarii dela Ceatalgea, o altă armată turcească îi somează pe Grecii din Salonic să părăsească orașul; nu vede Rusia că în Asia China și Japonia voiesc să-i declare război, — ba poate chiar i-au și declarat în momentul când scriem aceste știri — și că armatele germane, austro-ungare și române sunt din orice punct de vedere superioare armatei sale, căci pe cine vrea Dumnezeu să-l pedepsească, îl lovește mai întâi cu orbire. Și acesta este cazul și cu Rusia. Astăzi nu hotărăște în război numărul ostașilor, ci armamentul, disciplina, organizația și ideea lui pentru care ei luptă, iar aceste elemente lipsesc soldaților ruși cari au suferit pe câmpiile Mangiuriei cele mai rușinoase înfrângeri pe cari le cunoaște istoria modernă.

Ascuțișul înarmărilor rusești este îndreptat în prima linie împotriva Austriei care voiește să puie frâu veleităților sârbești în Albania. De aceea monarhia noastră, deși dorește pacea, a fost silită să iee măsuri de precauțiune împotriva unui eventual atac din partea vecinului dela nord. De un război sperăm că nu va fi vorba, cunoscute fiind firea pacinică și umanitarismul M. Sale împăratul nostru.

Când pornești la război ce bine să ai cât de mulți și de buni aliați și de aceea Rusia îi face ochi dulci României, promițându-i marea cu sarea și spunându-i cât sufăr România din imperiul habsburgic. E adevărat că nu trăim pe pat de trandafiri, dar ori cum situația noastră e cu mult mai bună decât a fraților noștri din Basarabia și lucrul acesta se face că-l uită pravoslantica Rusie. Europa va asista, în cazul unui război al Rusiei cu Tripla alianță, la dărâmarea unui mare imperiu la liberarea multor popoare subjugate.

Interzicerea publicării știrilor despre mișcările trupelor austro-ungare.

Budapesta. — Oficiosul „Budapesti Közlöny” publică în numărul său de ieri ordinul prin care se interzice presei de a publica orice mișcare de trupe. Ordinul este următorul:

Ordinul ministerial nr. 6966 din 1912 referitor la interzicerea presei de a publica ori ce mișcare de trupe.

Ministerul ungar menține ordinul dat la 20 Martie 1909 cu privire la mișcările de trupe prin presă. Textul este următorul:

„Deoarece unele ziare publică articole cu privire la mișcarea trupelor și referitoare la orice măsuri militare provocând astfel neliniște prin populație, ministerul ungar interzice presei de a publica orice știre referitoare la concentrarea forțelor militare, activitatea acestor forțe, sau despre situația fortificațiilor, despre cantitatea armelor și munițiilor, calitatea și cantitatea alimentelor sau orice transporturi militare.

Astfel de publicațiuni prin presă se pedepesc cu 5 ani închisoare de stat și 800 coroane amendă.

Acest ordin nu se referă la știrile publicate în presă”.

Budapesta, 23 Noembrie 1912.

ss. Lukács.

Inarmările Rusiei.

Petersburg. — După informațiile ziarului „Utro” guvernul rus a comunicat Porții că trupele ruse vor ocupa unele orașe din Armenia, între cari Erzerum și Tiflis, spre a apăra populația armeană.

Petersburg. — Corespondentul ziarului „Vossische Zeitung” află din cercurile diplomatice, că Hartwigh, ambasadorul rus din Belgrad, urmărește într'adevăr politica sa proprie, neținând seamă de instrucțiunile primite dela ministrul de externe Sassonow.

Viena. — „Reichspost” află din Petersburg, că pregătirile pentru mobilizare au început de mult timp. Ele vor fi terminate până la 15 Noembrie v. În toate districtele militare dela granița corpurile de armată au fost puse pe picior de război. S'au luat întinse măsuri militare la Vilna, Odesa, Varșovia, Kiev și Moscova. Regimentele active de cazaci au fost dirijate spre graniță. În Polonia rusească pregătirile militare sunt aproape terminate.

Viena. — De vre-o două săptămâni Rusia concentrează forțe militare însemnate la granița de sud și vest. Ambasadorul austriac cerind informații în această privință dela ministrul de externe Sassonow, acesta a recunoscut că se fac însemnate concentrări de trupe, însă Rusia n'are intențiuni agresive față de Austria.

Varșovia. — Guvernul rus a terminat toate măsurile luate în vederea mobilizării. În gara militară din Varșovia se află un număr enorm de vagoane. Locomotivele sunt gata de plecare.

Pesimismul presei germane.

Berlin. — Vizita generalului Schemua, șeful statului major austro-ungar, a stârnit mare senzație în unele ziare locale, cari o consideră ca un simptom important al situației politice actuale.

„Vossische Zeitung” scrie: Prezența generalului Schemua la Berlin aproape nu are nevoie de comentarii. Scopul acestei călătorii e serios, dar nu alarmant. Această vizită e o dovadă că Austro-Ungaria perzistă cu tărie în atitudinea de până acum și că aliata sa e hotărâtă să-i rămână credincioasă.

Părerii vieneze.

Viena. — Situația continuă a fi critică. Până acum nu s'a produs vre-un rezultat pozitiv din care s'ar putea deduce că relațiunile dintre Austro-Ungaria și Serbia s'ar fi îmbunătățit. Știrea despre mobilizarea armatei rusești și concentrarea trupelor la granița austriacă a fost primită în cercurile politice din Viena cu cea mai mare liniște. Scopul acestei mobilizări nu se cunoaște la Viena. Dacă scopul ei ar fi să intimideze pe Austro-Ungaria când aceasta ar încerca

să-și realizeze planurile, atunci Rusia se însoală, deoarece Austro-Ungaria nu va ceda deloc din pretențiile ei.

Germania sprijină interesele Austro-Ungariei.

Hamburg. — „Hamburger Nachrichten” scrie: Germania, întrucât îi permit interesele sale, va sta cu tărie alături de Austro-Ungaria și dacă nevoia va cere își va manifesta credința sa de aliată fără nici o rezervă și cu toată puterea. Aceasta o știe toată lumea politică.

Praga. — Lui „Cesko Slovo” i se telegrafiază din sursă competentă, că guvernul german a convocat pe toți rezerviștii, 130.000 oameni, dela 5 corpuri de armată, cari vor fi trimiși la granița de ost a imperiului.

Independența Albaniei a fost proclamată.

Paris. — Se anunță din Durazzo, că Ismail Kemal a proclamat independența Albaniei în numele tuturor albanezilor.

Trupele muntenegrene se află lângă râul Mat și în cazul cel mai bun vor sosi la Durazzo abia după 5 zile. Muntenegrenii nu grăbesc cu inaintarea deoarece nu vor să mai verse și alt sânge în interesul Albaniei. La Cetinje se crede că peste 6 zile se va încheia armistițiul și până atunci se va rezolva chestia dacă muntenegrenii mai trebuie să înainteze.

Înțelegerea între Austro-Ungaria și Italia.

Roma. — Austro-Ungaria și Italia s'au înțeles să remită deodată ultimatul Serbiei. După remiterea acestui ultimat flota austro-ungară și italiană ar fi făcut o demonstrație dacă Serbia ar fi ocupat vre-un port în Adriatică. Ambasadorul rus Hartwig a comunicat guvernului sârbesc în mod confidențial această înțelegere austro-ungară-italiană, care a avut efectul dorit. Toată presa a început să scrie în mod mai liniștit, renunțând la atacurile îndreptate împotriva Austro-Ungariei.

Imprumutul sârb zădărnicit în Franța.

Paris. — Se confirmă știrea, că primul-ministru Poincaré a zădărnicit planul ministrului sârb dela Paris de a contracta în Franța un împrumut de 20 milioane. Primul-ministru francez a declarat, că Serbia nu va putea face împrumut în Franța până când nu va aranja chestia cu privire la Adriatică în senzul ca pacea europeană să nu fie periclitată.

Sosirea regelui Petru la Belgrad.

Belgrad. — Regele Petru a sosit aci Sâmbătă dimineața și a fost salutat cu mare entuziasm de către populație.

Belgrad. — Sâmbătă seara a avut loc aci o retragere cu torțe: mulțimea era considerabilă și a făcut ovațiuni frenetice în fața palatului. Regele s'a arătat pe balcon. Președintele sindicatului negustorilor a salutat pe Regele Petru în numele burgheziei, numindu-l liberatorul sârbilor din Turcia. Regele a mulțumit prin câteva cuvinte aplaudat cu mare însuflețire.

Concentrarea trupelor sârbești la Scutari.

Rjeka. — Generalul Martinovići fiind informat că trupele turcești din Scutari aveau de gând să stabilească o comunicație cu murdiții a retras trupele sale din San Giovanni di Medua concentrându-le în fața Scutarilor.

Inaintarea trupelor sârbe.

Triest. — Direcția Lloydului austriac a primit o telegramă marconiană dela comandantul vaporului „Graf Wurmbrandt” prin care anunță că până la amiază trupele sârbe n'au sosit la Durazzo.

Situația la Ceatalgea.

Constantinopol. — Intreaga armată turcă de pe linia Ceatalgea a început inaintarea și acum se află în apropierea grosului armatei

bulgare. Printre ofițerii morți în lupta dela Ceatalgea se află și un fiu al lui Faud pașa.

Sofia. — Azi la ora 5 dim. două batalioane otomane au încercat un atac în contra unei poziții bulgare la Ceatalgea, dar au fost respinse cu pierderi mari; pe tot restul liniei dela Ceatalgea se află și un fiu al lui Fuada pașa.

Londra. — „Daily Telegraph” află din Constantinopol că bulgarii au început să părăsească toate pozițiile pe cari le-au ocupat Marți la Ceatalgea. Retragerea trupelor bulgare a surprins pe turci, mai mult pentru faptul că de 3 zile bulgarii au început atacul decisiv pe toată linia. De aci se deduce că armata bulgară nu se simte destul de tare pentru a ține piept armatei turcești. Bulgarii și-au evacuat toate pozițiile, rezervându-și numai câteva coline, unde se întăresc săpând șanțuri. Bulgarii se mai retrag și din cauza că nu au munițiuni suficiente.

Constantinopol. — Lupta continuă pe aripa dreaptă. Artileria bulgară care nu dispune de tunuri grele, e inferioară celei turce. În lupta dela Buiuk-Cecmedje au căzut 2000 bulgari. Pretutindeni bulgarii sunt respinși cu mari pierderi. În unele puncte trupele turce au luat ofensiva.

Constantinopol. — Joi după amiază armata turcă sprijinită de vasele de războiu, a atacat în apropiere de Silivri aripa dreaptă bulgară, care înaintase în cursul nopții. Focul vaselor de războiu, și bateriilor din forturi a durat toată noaptea. La orele 6 dimineța după încetarea focului artileriei, aripa stângă turcă a atacat pe bulgari. Lupta a durat până la amiază. Turcii au ocupat mai multe pozițiuni importante ale bulgarilor.

Sofia. — Trupele disponibile ale aliaților au primit ordin să plece spre Ceatalgea.

Critica situație la Adrianopol.

Sofia. — Toată noaptea trecută și azi turcii au tras cu tunuri mari în contra întăriturilor bulgare din fața Adrianopolului, dar fără nici un rezultat. Soldații turci care au fugit din fortăreața dela Adrianopol povestesc că situația garnizoanei e desperată și că proviziunile lipsesc cu desăvârșire; soldații nu primesc decât o bucătică de pâine la trei zile odată. Orașul e plin de „mohadjira”. Spitalele și casele private sunt arhipline de răniți.

Rusia voeste să scoată România din tripla-alianță.

Berlin. — „Vossische Zeitung” află că se vorbește din nou despre planul unui acord între Rusia și Turcia. În afară de aceasta ziarul are informațiuni precise că diplomația rusă a întreprins demersuri spre a deslipi pe România de Tripla alianță. Acum câteva zile s'a întreprins o acțiune pe lângă ministrul român dela Paris, spre a-l câștiga pentru planul Rusiei. Ministrul a informat guvernul român despre acest demers. Cu toate acestea însă, cercurile diplomatice competente nu cred că România va adera la proiectul Rusiei, cu atât mai puțin cu cât s'au luat măsuri pentru ca România prin intermediul Austro-Ungariei să obțină compensațiuni dela Bulgaria. Tripla alianță ar fi obținut garanții formale că România nu se va deslipi de această grupare.

Salonicul va fi reluat de turci?

Constantinopol. — Se anunță din Salonic că corpurile de armată turcești de sub comanda generalilor Karassaim și Djavid pașa au apărut în fața Salonicului. Comandanții celor

două corpuri de armată turcești au invitat pe comandantul garnizoanei grecești din Salonic să predea orașul în termen de 24 ore.

Sofia. — Grecii se tem că cei 40.000 soldați turci cari se retrag dela Monastir spre Ianina, vor rupe linia armatei grecești și vor mai putea rezista încă câteva săptămâni. Circulă chiar șovonul că cei 40.000 turci se află în apropiere de Salonic și vor să taie linia de retragere a armatei grecești. Trupele greco-sârbe își concentrează acum toate forțele să silească armata turcă de a se retrage spre Albania.

Pretențiile României.

Londra. — „Times” află din București, că guvernul român a comunicat cabinetului din Viena pretențiile României față de Bulgaria. România cere rectificarea graniței Dobrogei. În caz când Albania va fi proclamată stat independent România va cere să se asigure autonomia religioasă și națională a aromânilor din ținuturile situate între Monastir și Ogdiola. Afară de acestea România mai cere construirea unei linii ferate dela Dunăre la Adriatică, ale cărei cheltuieli le va suporta statul român.

Înaintarea bulgarilor spre Dardanele.

Londra. — Lui „Morgenpost” i se anunță din Constantinopol: 30.000 de Bulgari, cari postează în regiunea Salonicului, în marș forțat înaintează spre Dardanele, pentru ca să atace dinspre uscat forturile de acolo și astfel să facă posibil flotei grecești ca să intre cu forța în Dardanele și să apară în fața Constantinopolului.

CRONICA ȘCOLARĂ

Conferință învățătorescă.

Despărțământul Chișineu al reuniunii învățătorilor români dela școalele populare confesionale gr.-or. din protopopiatele arădane I—VII și-a ținut conferința sa de toamnă în 7/20 Noemvrie a. c. în comuna Chișineu. Aceasta conferință era proiectată să se țină în comuna Șiclău. Avându-se însă în vedere venirea și adică stabilirea noului șef în tract: a P. O. D. protopop Dr. Dimitrie Barbu, învățătorii și-au schimbat planul și au ținut conferința în Chișineu, ca și prin aceasta să-și manifesteze dragostea și iubirea ce o au față de noul lor șef, care, după cum știm cu toții, este cel mai mare aderent al învățătorilor.

Conform programului, la orele 9 s'a celebrat din partea părintelui Popluca chemarea duhului sfânt, iar după terminarea acestui act, ne-am adunat cu toții, la școala confratelui Caba, care, înainte de începerea conferinței ne-a delectat, cu elevii săi, cu o cântare de tot frumoasă. După terminarea acestei cântări, dl. președinte, Dimitrie Boar prin o cuvântare frumoasă și însuflețită exprimă în numele învățătorilor din tract bucuria ce o simte pentru venirea și stabilirea în tract a noului șef Dr. Dimitrie Barbu. După ce îndeamnă învățătorimea la muncă intensivă națională și confesională, declară ședința de deschisă.

A urmat apoi prelegerea practică din Matematică de colegul Teodor Mariș. Materialul propus de d-sa l-a predat cu atâta iscusință și pricepere, încât conferința i-a exprimat mulțumită protocolară și a hotărât a se face pașii necesari, ca biroul central să ia prelegerea aceasta în programul adunării generale viitoare.

Dl. Ioan Crișan și-a citit disertația „Un confort al manualelor pentru limba maghiară”. Lucrarea aceasta tratând o chestie foarte impor-

tantă, subscrișul propune, iar conferința hotărăște, ca lucrarea dlui Crișan să se predea comisiei literare spre studiere și cenzurare.

Dl. Ioan Roșu și-a citit disertațiunea: „Cheștiuni ce ne impoartă”. Cu privire la aceasta lucrare dl. Traian Țabic propune, iar conferința hotărăște a se preda comisiei literare spre studiere și cenzurare. Tot asemenea se hotărăște și cu disertațiunea dlui Mihai Dragoș.

Dl. Ioan Caba propune din muzică: Cunoașterea notelor.

După terminarea prelegerilor și a disertațiilor dl. președinte încheie conferința exprimând în numele conferinței părerea de rău, că dintre atâta inteligență ce se află în localitate, afară de Dr. Gheorghe Popoviciu nu se interesează de soarta școalelor noastre nici unul. Aceasta reese și de acolo, că afară de Dr. Popoviciu și preotul local dl. Popluca n'a luat parte, la ședință nici unul. Când e vorba adecă de sprijin nu ne stă în ajutor, dar de criticat se află mulți neche-mați! Dl. președinte prin cuvinte frumoase mulțamește părintelui Aurel Papp din Socodor, pentru interesul ce-l poartă față de noi, luând parte mai la fiecare conferință a noastră.

Observ că dl. Dr. Gheorghe Popoviciu din Chișineu, ca să-și arate iubirea și mai tare ce o are față de noi și a cauzelor noastre, s'a făcut membru fondator al reuniunii noastre, plă-tind taxa de 40 coroane.

Socodor.

Julian Paguba, inv.

Despărțământul Hălmașu.

CONVOCARE.

Despărțământul protopopesc Hălmașu al reuniunii învățătorilor dela școalele populare confesionale din protopopiatele Aradane I—VIII își va ținea adunarea de toamnă Joi 29 Noemvrie (12 Decemvrie) 1912 în comuna Iosășel pe lângă următorul

Program:

1. Chemarea duhului sfânt și părăstas pentru decedații colegi.
2. Asistarea la prelegerile inv. P. Costin.
3. Apelul nominal.
4. Cuvânt de deschidere.
5. Reflexiuni asupra prelegerilor.
6. „O iminentă catastrofă a școalei confesionale române”, dis. de Traian Magier inv. în Lazuri.
7. Desbaterea rescriptului comitetului central.
8. Incasarea taxelor curente și restante.
9. Propuneri și interpelări.
10. Fixarea viitoarei ședințe.
11. Încheiere.

Hălmașu, 20 Noemvrie n. 1912.

Mih. Vidu, pres. desp. Tim. Adam Dragoș, secr.

Desp. Timișoara ai Așteii.

CONVOCARE.

În sensul §-lui 41 din statute convocăm adunarea generală a despărțământului Timișoara al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” pe 11 Decemvrie 1912 st. n. la 3 ore după amiază în sala culturală a despărțământului (palatul „Timișiana”).

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul anual al comitetului.
3. Cenzurarea socoșilor.
4. Stabilirea bugetului pe anul viitor.
5. Desbaterea eventualelor propuneri.

Timișoara, la 18 Noemvrie 1912.

Diracțiunea despărțământului.

(T6:03-10)

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că atelierul meu de

croitorie engleză pentru domni
din strada József Föherczeg nr. 2. l-am strămutat în strada József Föherczeg nr. 1. etajul I.

Rugând binevoitorul sprijin al on. public din loc și provincie, sunt

Cu distinsă stimă:

Tóth Ferencz.

INFORMAȚIUNI

Arad, 25 Noemvrie 1912.

Dar societății de lectură din Cluj. Reverendissimul domn canonic din Blaj Dr. Vasile Suciu, vice-președintele „Astrei” a trimis pentru societatea de lectură din Cluj, al cărei membru protector a fost ales, suma de 50 coroane. — Primească binevoitorul donator sincere mulțumiri. — Comitetul.

Inștiințare. Primim spre publicare: onoratele persoane cari au subscris lista de loterie a pictorului Manoliu, sunt avizate, să sortarea s'a făcut în localul filialei băncii „Economul” din Gherla, fiind de față dl conducător Iuliu Popp și alte persoane. A ieșit la sort 27 semnat de dl Clemente Petrovan.

Serbarea centenarului institutului pedagogic din Arad, în comuna Balșa. Ni-se scie: Icoana celor petrecute în Arad în 3/16 Noemvrie s'a reflectat în miniatură și în comuna noastră, în 8/21 Noemvrie.

Înainte de amiazi, credincioșilor adunați în număr frumos la sfânta biserică, la sfârșitul serviciului divin, harnicul părinte Fortunat Mureșianu, prin o vorbire însuflețitoare le-a arătat pe scurt istoricul institutului din Arad, care în 3/16 l. c. și-a serbat 100 de ani dela fondare. La urmă s'a sfârșit un parastas întru amintirea celor decedați cari au contribuit cu toate mijloacele la formarea atâtor apostoli ai națiunii. Au rămas viu însuflețiti credincioșii, când au luat spre știre soarta ce a trebuit s'o îndure primii inițiatori ai inițierii acesetui institut cari pentru sublimul lor ideal, nu numai că și-au sacrificat averea, ci au suferit adevărat martiraj prin temniți.

La orele 2¹/₂ d. a. s'a aranjat o serbare școlară, unde sub conducerea învățătorului Mihaiu Bocșa s'a cântat cu școlarii de toate zilele și cei de repetiție cântările: „Hora Curcanilor”, armonizată de N. Ștefu; „Moara”, de G. Muziescu, apoi s'au declamat din partea elevilor I. Podea, cl. IV.: „Tiganul la grijanie” și Tr. Petrițiu, cl. V.: „Ovreiul după doctor”, poezii de Th. Speranță. S'au mai cetit din fabulele primului prof. dir. Dimitrie Tichindeal, din partea învățătorului susnumit.

Coroana serbării școlare a format-o reprezentanția cu ajutorul aparatului cinematografic, din partea preotului Fortunat Mureșian. D-sa a fost în totdeauna cel mai aprig luptător pentru școală, biserică și poporul său. Că întru cât își iubește acest păstor turma sa, se vede și de acolo, că d-sa jertfește an de an pentru augmentarea „fondului școlar-bis.” destinat pentru susținerea învățătorului confesional — cu sume frumoase; apoi n'a cruțat osteneala de a delecta pe credincioșii săi, de a-le face bucurie și elevilor prin aceea, că a venit în mijlocul lor și a binevoit a-le arăta mai multe serii de filme dintre cari unele le-au servit la amplificarea cunoștințelor geografice, cataracte, piramide, oaze, regiuni polare, vapoare, etc.) precum și subiecte hazlii, cari le-au produs multă bucurie și râs.

Cu acestea serbarea și-a luat sfârșit, între uralele nesfârșite ale credincioșilor și ale copiilor de: „Să trăiască conducătorii noștri!” — Se depărtară cu fețele vesele, încântați de cele văzute și auzite.

De pe deal.

Logodnă. D-șoara Eugenia Pop din Morlaca și d-nul Gheorghe Caian din Tūr fidanțați.

Cunuzii. D-șoara Milly Ionescu și d. dr. Alexandru Iancu, căsătoriți. Felicitări.

— D. Gheorghe Ștefu, comerciant în Arad și-a servat ieri cununia religioasă în biserica catedrală cu dragălașa dșoară Draghina Bodea. Sincere felicitări!

Nou avocat român. D. dr Ioan Moldovan anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Beclean, vis-à-vis de judecătoria cercuală. Felicitări!

Odiseia dorobanțului. D. Al. Ciureu publică în „Adevărul” următoarele interesante amintiri din războiul independentei:

Mai mult îmi petreceam vremea în ambulanța de sub conducerea doctorului Russ din Iași, căci aici erau cei mai mulți și mai grav răniți. Adesea am ajutat la operații, căci cei doi medici asistenți ai doctorului Russ, doi frați evrei, al căror nume l'am utat, nu puteau pridi munca uriașe ce aveau dinaintea lor. Stam nopți întregi lângă paturile răniților, ajutând unuia să se miște, dând altuia să bea, examinând dacă nu s'a produs vr'o emoragie amputatului de peste zi.

Am spus că după asaltul dela Grivița, răniții n'au putut fi ridicați îndată de pe câmpul de luptă, fiindcă turcii trăgeau asupra Crucii roșii.

În spitalul doctorului Russ se afla între alți răniți un tânăr dorobanț brunet și chipeș din reg. 13, care avea piciorul drept cangrenat până sub genunchiu și care mi-a istorisit odisea sa în modul următor:

— La asaltul asupra redutei Grivița, am căzut lovit de un glonț în piciorul drept, care mi-a fărîmat osul. Căzusem fără să fi putut trage măcar un glonț de pușcă fiindcă n'aveam în cine trage. N'am văzut nici un dușman, doar o ridicătură de pământ, din care curgeau gloanțele ca ploaia asupra noastră. Noi mergeam descoperiți ca oile la măcel, pe când turcul trăgea din metereză. Cu cine să te bați? cu pământul? Ah, dacă ar fi fost să ne luptăm piept la piept, ar fi văzut el turcul pe dracul.

„Am stat acolo în vale până a înopțat, fără să vină cineva să mă ridice. Aș fi putut eu să mă ridic și să mă târăsc pe un picior până la ambulanța noastră, dar nu am făcut-o și iată de ce. Am băgat de seamă că răniții cari încercau să se scoale și să fugă erau numai decât împușcați de turcii din redută. Mulți au fost împușcați în spate în chipul acesta. Atunci m'am făcut mort și am așteptat să înopteze. În timpul zilei am luat bine seama încotro trebuie să mă târăsc și cum s'a întunecat am început să mă târăsc pe burtă și pe o lature ajutându-mă cu pușca, pe care n'o lăsasem din mână. Acum nu mă mai puteam seula căci eram slăbit de pierderea sângelui, de dureri, de friguri și de sete mare. Și m'am târit așa toată noaptea până s'a luminat de ziua și iar m'am făcut mort. Și iar am stat o zi întregă în nemiscare și chinuit de mari suferințe, dar mai ales de sete. Și cum a venit așaptea iar am pornit-o ea melecul, târindu-mă binisor spre lagărul nostru, până la ziua când din nou am făcut pe mortul. Am mai stat o zi nemiscat, chinuit de dureri și de focul care ardea în mine, fără să-l pot potoli cu o gură de apă. Doar spre ziua lungeam roua de pe firele de iarbă. Când a înopțat din nou am început iar a mă târi ca un șarpe, dar nu știu câtă vreme m'am târit, fiindcă am amețit și în starea asta m'au găsit în ziua următoare sanitarii noștri.

„Așa că am stat trei zile, fără să fiu ridicat de pe câmp și am mai făcut alte două cu carul cu boi, prin gropi și prin hopuri, de mă arunca în sus ca pe o minge, și vedeam stele verzi la tot pasul.

„Dar slavă Domnului că am putut ajunge cu viață pe pământul țării noastre și de-o vrea bunul Dumnezeu voi ajunge tot viu și în satul meu de care tare mi-e dor”.

Prinsesem o deosebită simpatie pentru acest fiu de țaran, care nu se sinchisea de loc de piciorul lui cangrenat și pe care a doua zi după povestire, urma să i-l amputeze de sub genunchiu drul Russ.

După cloroformare, dr. Russ m'a pus să-i țin mâna dreaptă și i-am ținut-o până în momentul când, după amputarea piciorului eu multă dexteritate, a început să-i prindă arterele cu pensete, spre a le lega. Atunci am îngălbenit deodată. Am simțit cum rănitul îmi smucește mâinile, în care era înlestată a lui, l'am văzut înholbând niște ochi mari și l'am auzit scrișnind din dinți. Cloroformul își pierduse efectul și rănitul se despteptase tocmai în clipa când se făcea operația, despre care mi s'a spus că e cea mai dureroasă.

— Țineți-l bine, ne strigă drul Russ.

Dar rănitul îi răspunde:

— Nu e nevoie, dle doctor. Taie înaite fără frică. Și doctorul și-a terminat operația, fără ca rănitul să scoată un geamăt sau o plângere.

Ba la urmă era vesel că a scăpat de piciorul cangrenat, pe care a cerut să-l vadă, ceea ce însă nu i s'a satisfăcut.

Și am admirat cu toții eroismul acestui soldat, al cărui nume trebuie să se afle în corespondențele mele. Din nefericire cu ocazia expulzării mele s'au pierdut cele mai multe numere din colecția ziarului „l'Orient”, pentru cari aș da acum mult să le am.

Ziua și noaptea am veghiat pe acest erou, nu știam ce să-i mai aduc, îi scriam scrisori către părinții săi, îi istoriseam ce se petrece pe câmpul de luptă, și nu m'am despărțit de el până nu l'am văzut scăpat de pri-

mejdie. Acest om a avut o extraordinară putere de viață, de care toți medicii s'au minunat.

O mai fi trăind?

Se poate, fiindcă era foarte tânăr.

Dacă mai trăiește, dacă aceste rânduri pot ajunge până la dânsul, îi trimit o salutare frățească și-l rog să-mi dea un semn de viață.

Ultima oră

Sedința de azi a camerei ungare.

Budapesta. Camera ungară s'a întrunit azi din nou în ședință. Opoziția a hotărât ca de data aceasta să nu meargă în fața parlamentului înconjurat și acum de jandarmi și polițiști. — Sedința o deschide contele Tisza la orele 10, anunțând deschiderea ședințelor următoare tot pe acest timp. În vorbirea de deschidere contele Tisza justifică măsurile ce a luat aducând jandarmi și polițiști în fața parlamentului și spune că în una din ședințele umătoare va propune întregirea mai multor comisii prin membrii noi. — Referentul Hegedüs prezintă proiectul elaborat de comisia de finanțe asupra bugetului anului viitor. — Ministrul de honvezi Hazai depune pe biroul camerei proiectul despre contingentul de recruți din anul viitor. Ministrul de justiție Székely și cel de comerț Beöty prezintă deasemenea mai multe proiecte din resorturile lor. La urmă contele Tisza anunță terminul proximei ședințe pe Mercuri, propune alegerea mai multor membri în diferitele comisii și alegerea comisiei de 21 pentru modificarea regulamentului intern al camerei. Sedința se închide la ora 11.

Mai bine războiul!

Constantinopol. — În cercurile bine informate se crede, că Poarta numai în acel caz va încheia armistițiul, dacă Bulgarii vor accepta condițiunile Turciei.

Autonomia Albaniei.

Paris. — În cercurile politice inițiate se știe că Turcia e învoită să recunoască autonomia Albaniei. La tratativele cari au avut loc în acest scop între Turcia și tripla alianță, Italia a fost reprezentată prin cabinetele Germaniei și Austro-Ungariei.

Războiul contra Rusiei!

Petersburg. — Oficiosul guvernului chinez publică numeroase provocări de ale guvernatorilor militari, cari urgitează declararea războiului contra Rusiei. Guvernatorul militar al distictului Gerino a telegrafiat guvernului republican următoarele.

„Pregătirile de război ale Rusiei în Mongolia înjosesc mult republica chineză iar contra acestui fapt numai cu armele ne putem apăra. Chiar dacă ar pieri China, trebuie să începem război contra Rusiei, fiindcă mai preferim o moarte decât să fim înjosiți”.

China și Japonia împotriva Rusiei?

Köln. — Corespondentul din Petersburg al ziarului „Kölnische Zeitung” comunică ziarului său, că în China se observă o mare mișcare războinică împotriva Rusiei. S'a răspândit șvonul, că între China și Japonia s'a făcut o înțelegere ca împreună să atace Rusia.

Bulgaria vrea Constantinopolul.

Sofia. — Ieri după amiazi a sosit o telegramă după care tratativele de pace între reprezentanții Turciei și Bulgariei au decurs ziua întregă, fără întrerupere. Despre rezultatul acestor tratative n'a sosit încă nici o știre. După știrile necontrolate, cari circula în capitală, Bulgarii ar cere și predarea Constantinopolului, iar în schimb Bulgaria ar plăti Turciei câteva milioane de franci.

Constantinopol. — Se vestește că Poarta la nici un caz nu se va învoi la evacuarea liniei Ceatalgea iar la încheierea păcii ea cere să i se reînapoieze și o mare parte a vilaetului Adrianopol.

Consiliu de război în Paris.

Berlin. — „Lokalanzeiger” primește următoarea știre din Paris: Supremul consiliu de război a ținut ieri ședință sub președinția lui Fallières, președintele republicei. În cercurile guvernamentale se accentuează că acest consiliu de război nu a fost reclamat de situația politice externe, ci anumite vechi chestii de tactică.

CRONICA SOCIALA

Pentru cultura țărânilor noastre arădane.

Duminecă seara teologiei seminarului diecezan sub conducerea dlui prof. Tr. Lugojan au aranjat un concert pe seama țărânilor în „Casa națională”. Marea afluență de lume a contribuit după merit la desăvârșirea scopului bine definit de viitorii luptători ai vieții sate-lor noastre. Posibilitatea pătrunderii adevăratei culturi în sufletul greu apăsător al țărânului de aici influențat de viața socială a atâtor neamuri din mahalalele Aradului — numai cu astfel de ocazii e dată. Programul bogat al concertului — același din seara aniversării centenarului preparandiei — a fost executat cu desăvârșită măiestrie.

Pe scena „Casei naționale” au apărut și câțiva inimoși băieți de școală, cari cu drăgălășia glasului lor primăvărac au contribuit la intimitatea sufletelor celor din sală. Se resimte munca strădalnică a învățătorilor!

Au urmat jocuri românești până în zorile zilei.

Am dori cât mai dese astfel de prilejuri, căci numai astfel: se va putea pune zăgaz stălcirii limbii, se va putea ușura atmosfera greoaie a vieții țărânilor, și se va trezi conștiința națională adormită în urma marelui concurențe de traiu.

Reuniunea femeilor din Zlatna.

Reuniunea femeilor române gr. cat din Zlatna își va ține adunarea generală a X-a ordinară în 8 Decembrie 1912, Duminecă la 2 ore d. a. în cancelaria comunală, — la care adunare invită pe toți membrii și binevoitorii Reuniunii.

ORDINEA DE ZI:

1. Deschiderea adunării.
2. Apel nominal.
3. Raport despre activitatea Reuniunii în anul 1911/12.
4. Prezentarea Rațiunii de pe 1911/12.
5. Proiectul de buget pe 1912/13.
6. Alegerea comisiunilor: a) pentru examinarea rațiunii și bugetului; b) pentru înscrierea membrilor și încasarea taxelor.
7. Rapoartele și propunerile comisiunilor.
8. Propuneri anunțate înainte prezidiului.
9. Alegerea comitetului conform § 19 din statute.
10. Alegerea comisiunii pentru verificarea procesului verbal.

Zlatna, 21 Noembrie 1912.

Elena Albini,
președintă.

Iuliu M. Montani,
director-secretar ad hoc.

Mulțumită publică.

Fiindu-mi eu neputință să mulțumesc personal tuturor acelor on. institute, corporații, binevoitori, prietini, cunoscuți și rudeni cari ne-au mângâiat cu vorba și cu faptele lor creștinești din tristul prilej a morții neuitatului meu soț, care a fost AUGUSTIN DIMA, îi rog să primească pe această cale cele mai adânc simțite mulțumiri.

În special rog să primească de sebitelo mele mulțumiri institutul de credit „Corvineana” pentru onorurile arătate și toți funcționarii dela băncile „Agricola” și „Corvineana” pentru deosebiri a lor atenție față de jalea pentru fostul lor coleg și adânc regretatul meu soț.

Hunedoara, la 22 Noembrie 1912.

(Di 593—1)

Vad. Maria Dima.

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

Cursul azi la ora 12 și jum.

Budapesta, 26 Noembrie.

Grâu pe Aprilie	12.07
Săcară	10.57
Porumb (Cucuruz) pe Mai	8.86
Ovăș pe Aprilie	11.15

Situația agricolă.

(Sămănăturile).

Din raportul cel mai proaspăt al ministerului de agricultură despre starea sămănăturilor extragem următoarele:

În cele trei săptămâni, dela ultimul raport oficial încoace, timpul a fost mai mult rece și ploios. Ploi mai mari și mai generale au fost în zilele de 25, 26, 31 Octombrie, apoi în 5, 6 și 12 Noembrie. După zilele reci ploioase și adeseori cu vânt din prima jumătate a lui Noembrie, au urmat câteva zile mai uscate și mai plăcute. Temperatura — afară de câteva excepțiuni — a fost în continuu foarte scăzută. Mai reci au fost zilele de 4, 5, 6 și 7 Noembrie când nopțile, a și nins și înghețul a fost general în țara întreagă. În aceste zile temperatura scăzuse mai ales prin părțile nordice ale țării la 10 și chiar 15° sub zero și zăpada căzuse pe alocurea în straturi de câte 20—30 cm. În timpul din urmă temperatura s'a mai domolit și ploile au mai încetat întrucâtva.

Timpul în continuu ploios și rece au ținut în loc atât culesul ultimelor bucate de pe câmp, cât și sămănatul de toamnă. În multe locuri mai sunt încă și acum în pământ napii de nutreț, cartofii, ba chiar și napii de zahăr. Prin ținuturile mai muntoase, chiar și porumbul este încă necules sau dacă e cules e încă în grămezi pe câmp neputându-i aduce oamenii acasă din cauza ploilor celor multe, cari au desfundat și stricat drumurile. Sămăturile de toamnă s'au făcut numai în parte de tot neînsemnat din cauza ploilor și ceea ce s'a făcut s'a făcut în condițiuni puțin pricioase. O parte însemnată din teritoriul destinat pentru sămănăturile de toamnă a rămas nesămănat, aceasta mai ales la noi în Ardeal, unde teritoriul acesta face cam 60—70% din totalul pământului destinat pentru sămănăturile de toamnă. Tot cam așa stă lucrul în unghiul dintre Murăș și Tisza și mai puțin a fost împiedecat sămănatul de toamnă în ținutul dintre Dunăre și Tisa și pe ambii țărmuri ai Dunării. Stând astfel lucrul e cert, că mult teritor va rămânea nelucrat în toamna aceasta deși economii de pământ încă și acum mai au speranțe de îndreptare a timpului și folosesc orice ocazie, ce li se oferă, spre a întregi aceea ce fără vina lor, au neglijat. În schimb — de sine înțeles — se va semăna la primăvară mai mult teritor, decât fusese destinat spre acest scop.

Sămănăturile de grâu și mai ales cele de săcară, cari s'au putut face mai de timpuriu sunt verzi și frumoase, pe când cele mai târzii — din cauza umezelii prea mari și a frigului — au răsărit slab și sunt gingașe. Dintre toate, secăririle sunt mai frumoase și rapita. Șoarecii de câmp în urma ploilor și a înghețului s'au pus-tiit în mare parte și deci stricăciuni din partea lor la sămănături nu se prea relatează. Vitele au început deja de mult a nu mai eși la pășune și a reclama astfel nutrețul la grajd, ceea ce e cam de vreme. Starea sanitară a vitelor este în general bună.

Situația financiară.

Evenimentul cel mai de seamă întâmplat în piața financiară dela ultimul nostru raport încoace este urcarea etalonului oficial la 6% atât la banca imperială germană, cât și la banca Austro-Ungară. Măsura aceasta a celor două bănci de emisiune a fost dictată deoparte de situația lor proprie, pe de altă parte și de situaresimțit imediat, contribuind, și mai mult la stagnarea afacerilor și încordarea pieței.

Etalonul oficial de 6% este la noi o raritate.

El a mai fost în vigoare în ultimele două decenii numai de două ori: pe timpul războiului buronglez și în 1907, pe timpul crizei americane.

Ofertele de bani, în urma scumpirii numărării lipsesc aproape cu desăvârșire sau apoi tranșările se încheie cu etaloane extraordinar de urcate. În Budapesta d. ex. s'au discontat în ultimul timp cambii comerciale de portofoliu cu 7½% și chiar peste 7½%. Între astfel de împrejurări la băncile mici din provincie etalonul de 12—15% azi nu mai este raritate.

„R. Ec.”

Bibliografie.

Au apărut:

„Convorbiri literare” cu următorul cuprins: M. Beza, Ica (nuvelă). — Em. Ciomac, Cătră alte țărâni, (versuri). — D. Nanu, Othello. — Vasile Mihailescu, Ioan Maiorescu. — I. Ghibănescu, Evoluție și educație. — X, Școala de pictură venețiană. — St. Sterescu, Năroji (poveste populară în Gorj). — Y, Siguranța progresului. — Însemnări privitoare la istoria culturii noastre. — Em. Alexandrescu, Cronica economică: Băncile poulare. — P. Stănescu, Cronica școlară: Învățătorii și băncile populare. — Bibliografie.

„Sânziana”, No. 1., revistă literară care apare lunar în Iași. Redacția str. Gafencu 1. Adm. str. Bucșinescu 25. Este o revistă cinstită și bine redactată, căreia-i dorim viață îndelungată.

„Convorbiri literare”, No. 10 (București) cu un foarte bogat sumar.

„Viața Nouă”, No. 18 (București).

„Ramuri” No. 17. (Craiova).

POȘTA REDACȚIEI.

Arune (Viena). Ți s'au trimis banii pe adresa ce veche din anul trecut. Reclamează-i la oficiul postal din cartierul în care ai locuit anul trecut, căci până acum nu ni s'au retrimis. Salutare!

Redactor responsabil. Constantin Savu.

La tipografia „CONCORDIA” află aplicare momentan un mașinist care se pricepe și la lucrări în ton precum și la sterotypat.

Reflecții să se adreseze la administrația ziarului nostru.

— „Românul” se găsește de vânzare la chioșcul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Nutreț de vândut.

Se vinde în comuna Cucerdea-română (depărtare de 1½ klm. dela stația Maroscsapó, linia ferată Székelykocsárd—Marosvásárhely nutreț, fân, trifoi, otavă și lăcernă în cantitate mare.

Informațiuni se pot câștiga dela avocatul Dr. Romul Bo la, Dicio-sântmărtin Telefon nr. 35. (Bo 596—3)

Ba 116—280)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Din cauza morței

soțului meu, vând prăvălia cu mărfuri mixte, vad vechi, cu trafic și mușterii stabili, mergând bine. Să preferă comercianții români.

Văduva Fl. Schiopu.
Versecz (Banat).

Si 588—3

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public din Arad și provincie, că am deschis în ARAD, str. Luther Márton nr. 1, o spălătorie de albituri și curățătorie chimică. Lucru prompt și mulțumitor. Roagă binevoitorul sprijin:

(Sa 501—10)

Szálas József, curățitor

De vânzare.

Fabrica de apă răzoasă (sodă) și limonadă a subscrisului e de vânzare. Mașinile (pentru acid carbonic fluid) sunt moderne și în stare bună (de 7 ani); asemenea sifoanele (peste 1000 sistem Lamprecht), sticlele pentru limonadă, acareturile, vasele, lăzile etc. Prețul e foarte scăzut. Detaluri în persoană.

D. BANCUI, farmacist

Ba 564—6

în Săliște (Szelistye) Szebenm.

Manuale folosite și noi

pentru toate institutele de învățământ precum și hârtie și revizite de scris se capătă cu prețuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Pi 307—100)

D. CEPENARIU

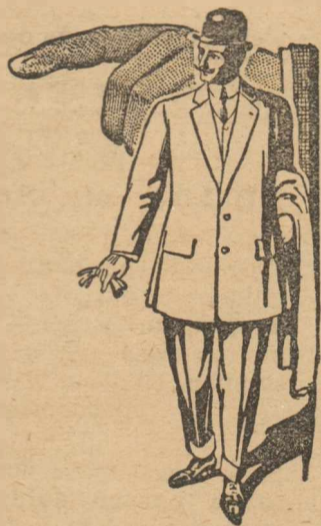
croitor pentru domni

Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de **materii veritabile engleze**, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel
:: mai nou ::

Ce 193—30

VINURI

vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea**, căci Vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.

Vinuri vechi: Vin alb 76 fil. — Rizling 82 fil. — Roșu 1 cor. — Siller 78 fil. — Carbenet 1·10

Vinuri noi: 64—66 fil.

Rachiu de treve 1 cor. 80 fil. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fil. — Rachiu de drojzii 2 cor. 40 fil.

Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.

Vase dau imprumut pe timp de două luni.

Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327

Petru Benea

prop. și neg. de vinuri
Világos (Arad m.)

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ciasornicar

în Orăștie

Szászváros.

Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argint și ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, precis și ieftin. Serviciu conștiințios. G 134—52

Cea mai ieftină sursă de cumpărat!!

Am onoare a aduce la cunoștință on. public din Arad și provincie, că în atelierul propriu țin cele mai moderne **ghete** pentru bărbați, — femei și copii. Principiul meu este: ghetele din magazinul să fie pregătite din materialul cel mai bun. Ghetele de fabrică nu țin deloc în depozit. Execuție după măsură, cu prețuri ieftine La comenzi din provincie e suficient a se trimite desemnul piciorului. Rog on. public să se convingă despre execuția elegantă, durabilitatea și ieftinătatea ghetelor executate în atelierul meu.

(Ga 424) Roagă binevoitorul sprijin:

Gara Miklós

atelier de ghetee pentru domni și femei

ARAD, strada Hunyadi n-rul 3.

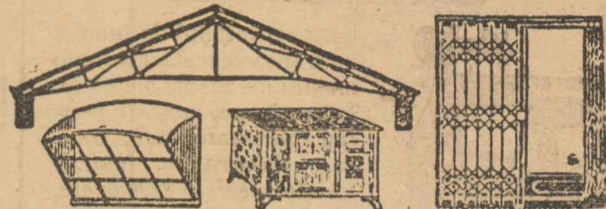
Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni
Cluj—Kolozsvar. In colțul străzilor Unió și Rozsa. —

Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele. Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită
:: bine ::

(Be 157—60)

ILIE BURĂ

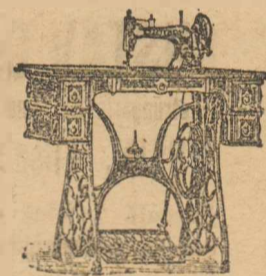
lăcătuș artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110—60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de **porți și garduri de fier**, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de **reparaturi** atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

Mașini de cusut SINGER

biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

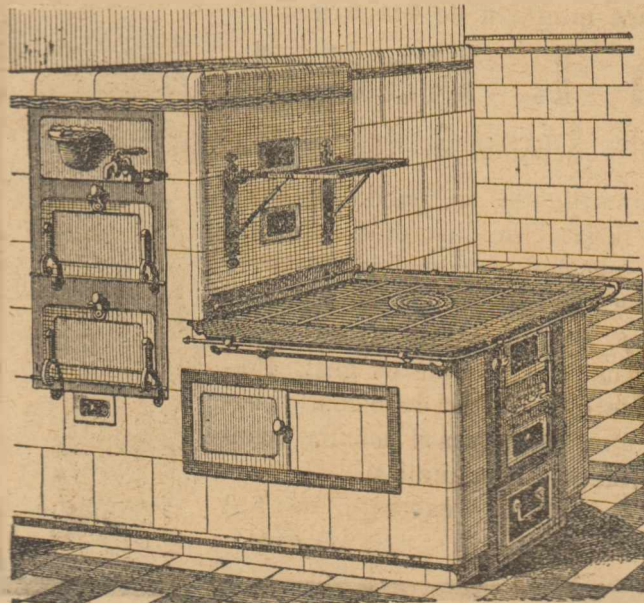
műszerész (mechanic) (Ha 200—60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis. Corespondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

NOUĂ PRĂVĂLIE DE CUPTOARE!

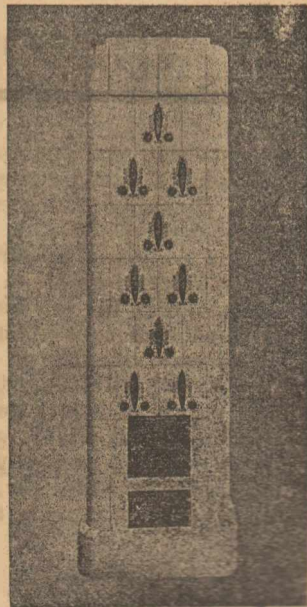

MACSKÁSI és T-SAI

MAGAZIN DE CUPTOARE, ARAD, PIAȚA BOROSBÉNI NUMĂRUL 9. — (LÂNGĂ PALATUL AGRICOL).

Magazin permanent de cuptoare de oline excelente din țară și străinătate. Fabricații proprii de achizite încălzitoare rapide cu 40% economisire de material de încălzit. Căptușeli speciale faience pentru pereți. Vetre de fier și aparate pentru încălzire centrală. Executăm totfelul de lucrări în această bransă, ș. a.: clădirea, repararea și curățirea cuptoarelor, atât în loc cât și în provincie. La dorință trimitem și motoare și în provincie.

(Ma 570—5)

Aviz.

Avem onoare a aviza mult onorații noștri mușterii cât și onoratul public, căci în magazinul nostru de ghetete se poate cumpăra totfelul de ghetete după moda cea mai nouă pentru domni, dame și copii cu cele mai modeste prețuri. Toate ghetetele sunt fabricatul nostru propriu de mână, din cel mai bun material.

Vă rugăm a încerca și vă veți convinge.

Cu stimă:

A 521—25

Asociațiunea pantofarilor
(Aradi Gzlpészck Termelő Szövetkezete)

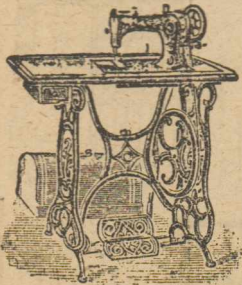
AFAD, Szabadság-ter n-rcul 14 „La cizma roșie”.
IUSTIN OLARIU, director executiv.

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

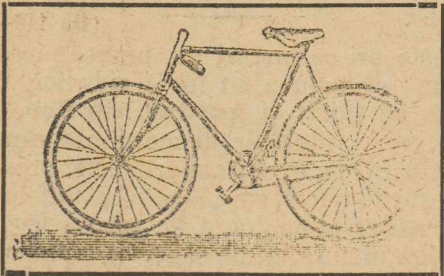
Vársej-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserica românească

Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

B. 375—30

Folosește Doamnă

„Crema Margit” a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit” este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit” o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit” e nesticăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil, ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

(Fo 225—100)

A R A D.

Cine dorește să cumpere

piane bune, pianino, harmoniu de
școală sau organe

să se adreseze cu încredere către

Salonul de piane F. A. KAUFFMANN
în SIBIIU (Nagyszeben) Gr. Ring nr. 14.

Unicul reprezentant pentru:

Bösendorfer! Calitate cunoscută, atestate dela artiști în broșură

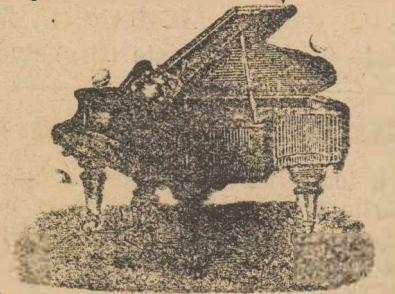
stau la dispoziție în orice timp.

Zeitter și Winkelmann! Fabrica de piane din ducatul de Braunschweig-Lüneburg, (cea mai recentă distincție: Diplom d'Honneur 1911 la expoziția din Turin.)

Reinhold! liferantul conservatorului de muzică din Praga și a mai multor școli de muzică membru în comitetul școlii a societății fabricantilor de piane din Viena. Posesorul mai multor medalii.

Frații Stingl! liferanți de curte, premiați în mai multe rânduri; s'au vândut 1500 instrumente!

Reparaturi se fac solid și ieftin

GARANȚIE!

Reparaturi se fac solid și ieftin

(Ka 91—)

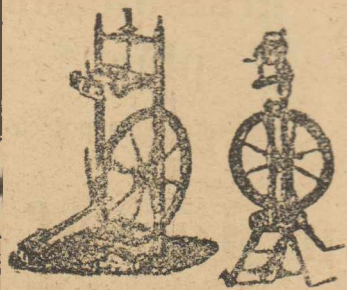
Infinitată la anul 1780.

GUSTAV GROISBECK

strungărie de lemn cu putere electrică.

SIBIIU, Elisabethgasse nr. 1.

Execută totfelul de lucrări solide în bransa strungăriei, lucrări de lemn și galanterii, specialist pentru roți cu spițe, premiat de două ori cu medalie de aur.

Reparaturile se execută prompt. Lucrări de strungărie ieftine.

(G. 185—15)

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (B. 115—30)

BINDER

LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanția, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru tinerea dreaptă a corpului.

Să se grăjească pentru adresa corectă!

atelier pentru pregătirea corsetelor!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Un milion altoi de viie

din soiurile cele mai distinse pentru vin și masă. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și dezvoltati la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fiecare viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere să trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea noilor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna”

(A 589)

Babalna (u. p. Szászváros).

Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vársej-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrute cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.

(R 374)

Dacă suferi în dureri de stomac!

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fiere) a lui SÁNDOR.

care curățește stomacul și intestinale de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârciuri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fl., 6 sticle deodată 250 fl., 12 sticle 5 coroane. Efectul purgativei de fiere „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac a lui SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morbuiri de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) de sânge, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de colică și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri. Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparatorul original:

SÁNDOR ZOLTÁN
farmacist în Erdőszyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572—)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie - - pentru ferestri - -

(Fi 226—50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15—16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

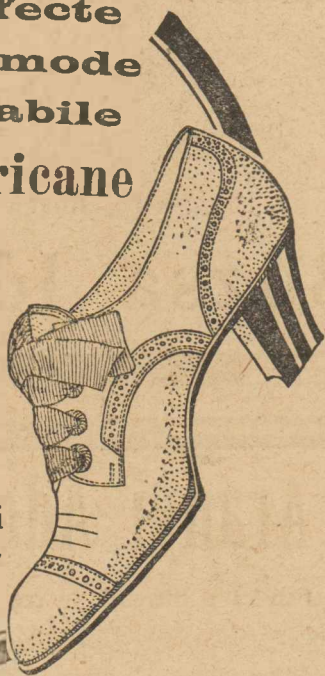
THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de ghetă, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Made by Rice & Hutchins Bost. Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect!

[Bu 233]

Pentru apropiatul sezon de toamnă și iarnă ofer onor. public

HAINÉ pentru bărbați și copii

Mare depozit de haine gata pentru bărbați și copii, paltoane de toamnă și iarnă, micado, pantaloni și veste moderne. Mare magazin de lucrări gata și stofe străine.

Cu deosebită stimă:

A. ZACH, Sibiu

HERMANNSTADT, strada Heltauer nr. 57.

liferantul curții reg. române.

(Za 462)

Dacă veți să aveți
o vatră bună
de fiert (Sparherd)

și un

grătar elegant și
lefin

să vă adresați atelierului
electric de încălzire a lui

Franz Junginger TIMIȘOARA - GELATE (Temesvár-Gyv.) Sz. longasse 2
Depozit de vetre de fiert gata. Catalog de prețuri gratis și franco.
(Ju 172—80)

Bordi András, blănar
ORAȘTIE (Szászváros) Ország-ut nr. 14.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blană de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și coliară mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios. Numai marfă bună și execuție de I-ul rang.
(Bo 465—)

S'a deschis

moara și prima fabrică de oloi
în Arad a lui

Petrovits János és T-sa.

ARAD, Gyár utca 7.

Aranjată corăspunzător rezultatelor tehnicei moderne pentru macinarea fină și de comerțiu înalt a grâului și a secarei, precum și a orzului și a cucuruzului. Prețuri favorabile Serviciu prompt.

Pe 590—3 Telefon nr. 851.

**ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT
A LUI**

CI 136—69

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

Dacă oți să cumpărați
Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
1 pachet mixtură f. fină	Cor. —50	1/2 litru „Hungaria“	Cor. 1'10
1 " " " "	1'—	1 " " "	2'20
1 " " " "	2'—	1/2 " Jamaica II	1'30
1 " " " fină 1/4 klg.	2'50	1 " " II	2'60
1 " sfărmături fine	—40	1/2 " " I	1'80
1 " " " "	—80	1 " " I	3'60
1 " " " kg.	7'—	1/2 " " fortior	2'70
1 " POPOFF nr. 4	7'	1 " " "	5'40
1 " " " 6	5'50	1/2 " " antiqu	3'70
1 " " " 8	4'50	1/2 " " "	7'40

**Comenzile făcute cu poșta se
exped ază prompt.**

(Vo 506—)

INȘTIINȚARE.

Aduc la cunoștința on. public și a stimaților mei pretini, că am preluat

ospătăria „48” din Arad, str. Kossuth nr. 39

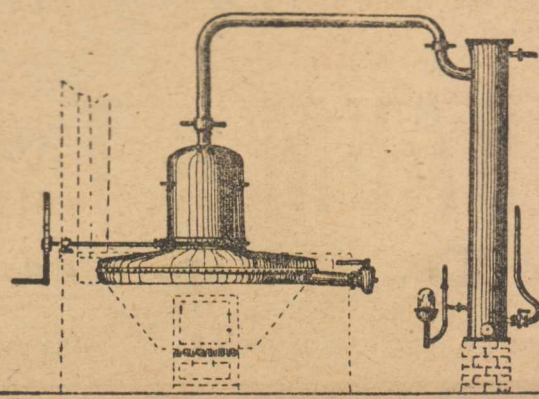
(Bo 512—10)

și o voi conduce singur mai departe. Vinuri excelente de podgorie, bere proaspătă, mâncări calde și reci, prețuri moderate, serviciu conștiințios. — Vipt lunar în local și acasă. Roagă binevoitorul sprijin, cu stimă:

Bózsa József ospătar.

Arányi Adolf, fabrică de obiecte de aramă
Ujpest Lőrincz-u. 7. (în casa proprie.)

Fabrică și livrează, în cea mai excelentă execuție: CAZANE de fiert

rachie, precum și garnituri complete pentru fabrici chimice, fabrici de bere, alcool și rachie, mai departe vane de scaldat, — sobe pentru camere de bale, cazane și căldări cu vatră și în fine țevi de aramă roșie cu prețurile cele mai ieftine. Catalog trimis gratis.

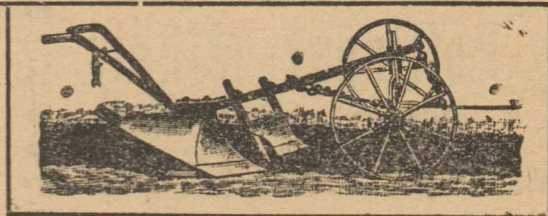
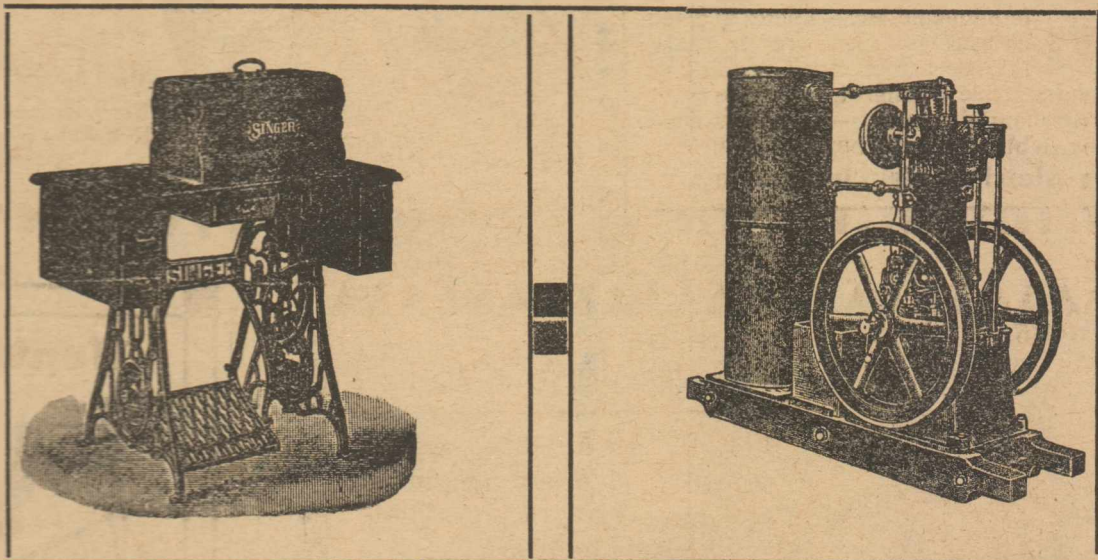
MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerat, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sparcassa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de institutele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijlocește: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grindinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbaii de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” **DIRECTIUNEA: SIBIU—NAGYSZEBEN (CASA „ALBINA”) AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BÉKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TORONTÁL, CARAȘ-SEVERIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria” Telefon nr. 850**

(Ba 240—156)

(Bo 38-52)

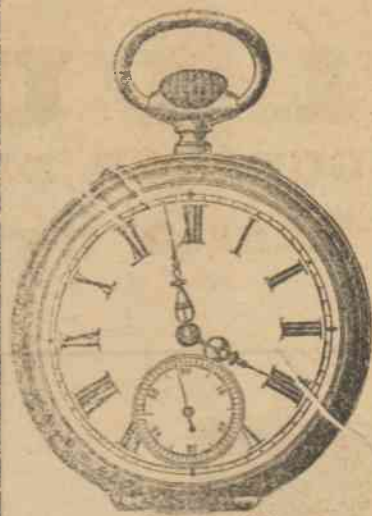
Premiat cu diplomă dela corp. meseriașilor.

Botházy László,

sculptor și întreprinzător de beton și piatră de artă, depozit de nisip. Nagyvárad, — Erzsébet-utca.

Primesc ori-ce lucrări ce se referă la bransa mea precum lucrări la edificii și cripte cu diferite expoziții, de piatră și marmoră, apoi cruci, monumente, etc. — Lucrez în beton cu mare pricepere, precum caldărâm de beton, canale, poduri de beton cu fier, table de ciment, bazine de asfalt. Trimit desennu și catalog. — Voiesc să atrag atenția on. public prin lucru bun și prețuri ieftine. Liferez pietri și nisip în cant. mare.

(Ba 147-104)

Cele mai bune.

orologioare

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericaale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă chezașie de 10 ani și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

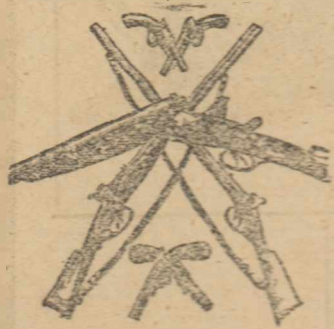
Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notez că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare în ziarul „Românul“ (adecă scriu că a cetit anunțul în „Românul“). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

(Po 445-)

Prețuri foarte ieftine!

Prăvălie de biciclete, mașini de cusut și arme, precum și accesorii se vând cu prețuri originale de fabrică la

Pollinger Mihály

atelier special de reparaturi

Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyv.) Széna tér nr. 8.

Execută totfelul de lucrări, reparări și transformări în bransa de mai sus. Serviciu prompt. Garanță. Mașini de cusut și ace pentru gramafone excelente. Serviciu prompt și conștințios.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50.

Magazin special WEINBERGER JANOS

Ve 347-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cetate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 10.

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

institut pentru ridicarea altarelor în

Budapesta, Köbányai-ut 53.

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile. Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(Si 160-60)

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea mistuirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.

folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de**Rozsnyai,**

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fileri; o duzină 4 coroane
80 fileri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

(Ro 227-104)